

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

GAZİANTEP

T.C.
HASAN KALYONCU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME ANABİLİM DALI
İŞLETME BİLİM DALI

**GİRİŞİMCİLİK EĞİTİMİNİN GİRİŞİMCİLİK
EĞİLİMİ ÜZERİNE ETKİSİNİN İNCELENMESİNE
YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA**

Yüksek Lisans Tezi

GÜL NAZİK BAYRAM

Gaziantep, 2014

T.C.
HASAN KALYONCU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME ANABİLİM DALI
İŞLETME BİLİM DALI

**GİRİŞİMCİLİK EĞİTİMİNİN GİRİŞİMCİLİK
EĞİLİMİ ÜZERİNE ETKİSİNİN İNCELENMESİNE
YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA**

Yüksek Lisans Tezi

Gül Nazik BAYRAM

Danışman: Doç. Dr. Haluk TANRIVERDİ

Gaziantep, 2014

T.C.
HASAN KALYONCU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
YÜKSEKLİSANS TEZ SAVUNMA SINAV TUTANAĞI

Öğrencinin

Adı-soyadı	Gül Nazik BAYRAM
Numarası	122204136
Anabilim/ Bilim Dalı (Fakültesi)	Sosyal Bilimler Enstitüsü (MBA)

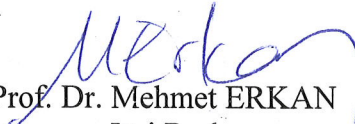
Sınavın

Tarihi	23/12/2014
Süresi	11:30 -13:00
Yeri	İstanbul Üniversitesi

Karar

<u>Oybirliği</u>	<u>Oyçokluğu</u>	<u>Kabul</u>	<u>Düzeltilme</u>	<u>Red</u>
X		X		

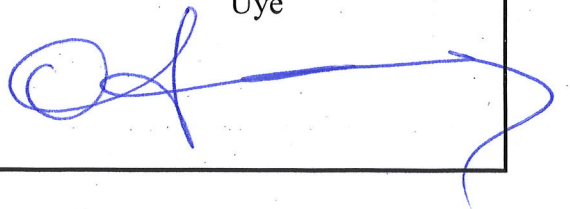
Hasan Kalyoncu Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği hükümleri uyarınca
Yapılan Tez Savunma Sınavı Jürimiz tarafından gerçekleştirilmiş ve adayın durumu bu tutanakla tespit edilmiştir.

Prof. Dr. Mehmet ERKAN
Jüri Başkanı

23/12/2014

Doç. Dr. Haluk TANRIVERDİ
Üye

Doç. Dr. Orhan AKOVA
Üye

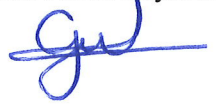

TEZ ETİK ve BİLDİRİM SAYFASI

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum “Girişimcilik Eğitiminin Girişimcilik Eğilimi Üzerine Etkisine Yönelik Bir Araştırma” başlıklı çalışmanın tarafımca, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu ve bunlara atıf yapılarak yararlanmış olduğumu belirtir ve onurumla doğrularım.

23.12.2014

Gül Nazik Bayram

ÖZ

Bu araştırmanın amacı, girişimcilik kurslarında eğitim alan bireylerin aldıkları girişimcilik eğitimlerinin girişimcilik eğilimleri üzerindeki etkisini incelemektir. Araştırma kapsamında; İstanbul ilinde 2014 yılının farklı dönemlerinde Kosgeb destekli girişimcilik kurslarına katılan evren grubundan tesadüfi yöntemle seçilmiş 255 kişiye anket uygulanmıştır.

Araştırma da tarama modeli kullanılmış; girişimcilik eğitime yönelik tutumu ve girişimcilik eğilimi arasındaki ilişkiyi incelemek için toplam 2 ölçek kullanılmıştır. Ayrıca, girişimci adaylara kişisel bilgilerini içeren sorular yöneltilmiştir. Verilerin istatistiksel analizinde, t-testi, tek yönlü Anova testi ve Scheffe testi kullanılmıştır. Araştırmanın bağımlı ve bağımsız değişkenleri arasındaki ilişkiyi Pearson korelasyon, etki ise regresyon analizi ile test edilmiş, sonuçlar % 95 güven aralığında, % 5 anlamlılık düzeyinde yorumlanmıştır.

Araştırma sonucunda eğitim alan girişimci adayların eğitime yönelik tutumlarının yüksek olduğu ve genel girişimcilik eğilimlerinin orta düzeyde; ancak eğilimin alt boyutu olan girişimciliğe yönelik heveslilik düzeyinin ise çok yüksek olduğu görülmüştür. Girişimcilik eğitime yönelik tutumun girişimcilik eğilimine etkisi olduğu fakat eğitimlerin eğilimleri açığa çıkarmada sadece heveslilik düzeyinde kaldığı görülmüştür. Eğitimin eğilimi açığa çıkarmada tek başına yeterli olmadığı görülmektedir. Bu durum girişimcilik eğitimlerinin tekrar gözden geçirilmesine ve bazı düzenlemeler yapılmasının kaçınılmaz olduğunu göstermektedir.

Anahtar Sözcükler: Girişimcilik, girişimcilik eğitimi, girişimcilik eğilimi

ABSTRACT

The purpose of this research is to analyze the effects of the entrepreneurship trainings received by the individuals at entrepreneurship courses on their entrepreneurship tendencies. Within the scope of the research, survey was applied to the 255 persons who were selected by random method from the population group who participated in Kosgeb (small and medium industry development organization) supported entrepreneurship courses in different periods of 2014 in Istanbul.

Scanning model was used in the research; total 2 scales were used to analyze the relationship between the attitude regarding entrepreneurship training and the entrepreneurship tendency. The entrepreneur candidates were given questions which contain personal information. In the statistical analysis of the data, t-test, one-way Anova test and Scheffe test were used. The relationship between the dependent and independent variables of the research was tested by Pearson correlation, and the effect was tested by regression analysis, and the results were interpreted as 95% confidence interval, 5% significance level.

As a result of the research, it was found that the attitudes of the entrepreneur candidates who received training were high and general entrepreneurship tendencies were at medium level; but the keenness level regarding entrepreneurship which is a sub dimension of tendency was too high. It was seen that the attitude regarding entrepreneurship training had an effect on the entrepreneurship tendency but the trainings only remained at keenness level in revealing the tendency of training. This shows that it is unavoidable to reanalyze entrepreneurship trainings and make some adjustments.

Keywords: Entrepreneurship, entrepreneurship training, entrepreneurship tendency

İÇİNDEKİLER

	Sayfa No.
TABLolar LİSTESİ	v
ŞEKİLLER LİSTESİ	vi
KISALTMALAR LİSTESİ	viii
1. GİRİŞ	1
2.GİRİŞİMCİLİĞİN KAVRAMSAL ÇERÇEVESİ	
2.1 Girişim ve Girişimcilik Tanımı ve Kapsamı.....	2
2.2 Girişimci kimdir?.....	3
2.3 Girişimcilik Türleri.....	3
2.3.1 Fırsat Girişimciliği	3
2.3.2 Zorunlu-Yenilikçi Girişimcilik.....	4
2.4 Girişimcilik Süreci.....	4
2.4.1 Girişimciliğe Yönelik Hevese ve Motivasyona Sahip Olmak.....	5
2.4.2 İş Fikri Geliştirmek.....	5
2.4.3 İş Planı Hazırlamak.....	5
2.4.4 İş Geliştirme ve Büyüme.....	6
2.5 Girişimciliğin Fonksiyonları, Avantaj ve Dezavantajları.....	6
2.6 Kişilik ve Girişimci Kişilik.....	6
2.6.1 Kişilik Kavramının Tanımı ve Kapsamı.....	6
2.6.2 Kişilik ile İlgili Kavramlar: Karakter, Mizaç, Benlik ve Yetenek.....	7
2.6.3 Girişimci Kişiliğin Tanımı ve Özellikleri.....	8
2.6.4 Girişimci Kişiliğin ve Eğiliminin Oluşmasındaki Faktörler.....	10
2.6.4.1 Aile.....	10

2.6.4.2 Yaş ve Cinsiyet.....	11
2.6.4.3 Rol Modelleri.....	11
2.6.4.4 Motivasyon.....	11
2.6.4.5 Kültür.....	12
2.6.4.6 Kişisel Özellikler.....	12
2.6.4.7 Eğitim.....	12
2.7 Girişimcilik Eğitimi ve Amacı.....	13
2.8 Girişimcilik Eğilimi ve Girişimcilik Eğitimi.....	16
2.9 Girişimcilik Eğitimi ve Eğilimi İlişkisi Üzerine Yapılan Bazı Araştırmalar.....	16
3. YÖNTEM	
3.1 Araştırmanın Amacı.....	19
3.2 Araştırmanın Kapsamı.....	19
3.3 Örneklem.....	19
3.4 Araştırmanın Sınırlılıkları.....	19
3.5 Araştırmanın Modeli ve Hipotezi.....	20
3.6 Veri Toplama Araçları.....	20
3.7 Verilerin İstatistiksel Analizi.....	24
3.8 Bulgular ve Yorumlar.....	25
4. SONUÇ	48
EKLER	52
KAYNAKÇA	55

TABLolar LİSTESİ

	Sayfa No.
Tablo1: Girişimcilik Eğitime yönelik tutum Ölçeği Faktör Yapısı.....	21
Tablo 2: Girişimcilik Eğilimi Ölçeği Faktör Yapısı.....	22
Tablo 3: Tanımlayıcı Özelliklerin Dağılımı.....	25
Tablo4: Girişimcilik Eğilimi ve Girişimcilik Eğitime Yönelik Tutum Düzeyleri.....	27
Tablo 5: Girişimcilik Eğilimi ve Girişimcilik Eğitime Yönelik Tutum Düzeylerinin Aylık Gelire Göre Ortalamaları.....	28
Tablo 6: Girişimcilik Eğilimi ve Girişimcilik Eğitime Yönelik Tutum Düzeylerinin Eğitim Düzeyine Göre Ortalamaları.....	30
Tablo 7: Girişimcilik Eğilimi ve Girişimcilik Eğitime Yönelik Tutum Düzeylerinin Kariyer Hedefi Göre Ortalamaları.....	33
Tablo 8: Girişimcilik Eğilimi ve Girişimcilik Eğitime Yönelik Tutum Düzeylerinin Yaşa Göre Ortalamaları.....	35
Tablo 9: Girişimcilik Eğilimi ve Girişimcilik Eğitime Yönelik Tutum Düzeylerinin Cinsiyete Göre Ortalamaları.....	37
Tablo 10: Girişimcilik Eğilimi ve Girişimcilik Eğitime Yönelik Tutum Düzeylerinin Girişimcilik Faaliyetinde Bulunma Durumuna Göre Ortalamaları.....	39
Tablo 11: Girişimcilik Eğilimi ve Girişimcilik Eğitime Yönelik Tutum Düzeylerinin Medeni Duruma Göre Ortalamaları.....	40
Tablo 12: Girişimcilik Eğilimi ve Girişimcilik Eğitime Yönelik Tutum Düzeyleri Arasındaki İlişkiler.....	42
Tablo13: Girişimcilik Eğitime Yönelik Tutumun Girişimciliğe Yönelik Heveslilik Üzerine Etkisi.....	44
Tablo14: Girişimcilik Eğitime Yönelik Tutumun Yenilikçilik Üzerine Etkisi.....	44
Tablo 15: Girişimcilik Eğitime Yönelik Tutumu Kararlılık Üzerine Etkisi.....	45
Tablo 16: Girişimcilik Eğitime Yönelik Tutumun İşgören Olmama Eğilimi Üzerine Etkisi.....	45

Tablo 17: Girişimcilik Eğitime Yönelik Tutumun Girişimcilik Eğilimi Üzerine Genel Etkisi.....	46
--	----

ŞEKİLLER LİSTESİ

	Sayfa No.
Şekil1: Girişimcilik Eğitimlerinin Amaçları.....	14
Şekil2: Araştırma Modeli	20
Şekil 3: Girişimcilik Eğilimi ve Girişimcilik Eğitime Yönelik Tutum Düzeyleri.....	28
Şekil 4: Girişimcilik Eğitime Yönelik Tutumun Girişimciliğe Yönelik Heveslilik Üzerine Etkisi Sonuç Modeli.....	44
Şekil 5: Girişimcilik Eğitime Yönelik Tutumun Yenilikçilik Üzerine Etkisi Sonuç Modeli.....	45
Şekil 6: Girişimcilik Eğitime Yönelik Tutumun Kararlılık Üzerine Etkisi Sonuç Modeli.....	45
Şekil 7: Girişimcilik Eğitime Yönelik Tutumun İşgören Olmama Eğilimi Üzerine Etkisi Sonuç Modeli.....	46
Şekil 8: Girişimcilik Eğitime Yönelik Tutumun Girişimcilik Eğilimi Genel Üzerine Etkisi Sonuç Modeli.....	47

KISALTMALAR

GEM : Global Entrepreneurship Monito

OECD : Organization for Economic Co-Operation and Development

AB : Avrupa Birliği

KOSGEB: Kùçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı

1.GİRİŞ

Girişimcilik ekonomik ve sosyal gelişmenin temel dinamiğini oluşturmaktadır. Sanayi toplumundan bilgi toplumuna geçişin yaşanması ve küreselleşme ile birlikte girişimciliğin önemi hızla artmaktadır. Bilgi çağına geçişle, mevcut şirketlerin küçülmeye gitmesi ve devletteki özelleştirmeler sonucu birçok kişi işsiz kalmaktadır. Bütün bu gelişmeler gelecek planlarını yapan gençler, öğrenciler, çalışanlar, ev kadınları ve işsizler için girişimcilik zorunluluk değil, bir kariyer alternatifi olarak düşünmelerine neden olmaktadır. Girişimciliğin ekonomik büyümeye katkı sağlaması, girişimci sayısı artış gösteren ülkelerin, işsizlik oranlarında da büyük düşüşler sağlaması girişimcilik potansiyeline sahip bireylerin ortaya çıkarılmasını zorunluluk haline getirmiştir. Girişimci potansiyelin ortaya çıkarılmasında en önemli faktörlerden biri olarak da eğitim görülmektedir.

Girişimcilik eğitimlerinin amacı bireylerin kendi işini kurarak bağımsız çalışmalarını sağlamaktır. Girişimcilik eğitim programlarının amacı bireylerin kendi işlerini kurmaları için, gerekli temel girişimcilik ve işletmecilik bilgilerinin bireylere verilerek, girişimcilik eğitimi alan bireylerin özel sektöre geçişini sağlamak ve özel sektörde işlerini sürekli ve başarılı bir şekilde yürütmelerini sağlamaktır (Tekin, 2005:447). Bu eğitimler girişimcilik potansiyeli olan bireylerin ortaya çıkmasını ve fikirlerin yatırıma dönüşmesini sağlamanın yanında büyük bir farkındalık da oluşturmaktadır. Bu eğitimlere katılan bireyler girişimci olmasalar da girişimcilik kültürünün oluşması için gerekli farkındalığa sahip olmaktadır (Özdevecioğlu, 2013:1). Türkiye 2006 yılın da Global Entrepreneurship Monito (GEM)'e üye olmuş ve girişimcilik faaliyetlerin de büyük bir ivme kazanmıştır. Bu amaçla; çeşitli kamu kurum ve kuruluşları tarafından yerel düzeyde ve ülke düzeyinde ekonomik ve sosyal kalkınmaya katkıda bulunmak amacıyla girişimcilik eğitimleri verilmiştir. Bu çalışmayla da girişimcilik eğitimlerine katılan bireylerin girişimcilik eğilimleri belirlenmeye ve girişimcilik eğitiminin girişimcilik eğilimine etkisini araştırmak amaçlanmıştır. Araştırma kapsamın da İstanbul ilinde girişimcilik kursuna katılan 255 girişimci adayına yönelik bir anket çalışması yapıldığı, istatistiki metotlarla analiz edildiği ve elde edilen bulguların yorumlanarak değerlendirildiği araştırma 3 bölümden oluşmaktadır. Araştırmanın birinci bölümünde, girişimciliğin genel kavramsal çerçevesi, üzerinde durulmuştur. Araştırmanın ikinci bölümünde ise, araştırma kapsamında İstanbul ilinde Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı (KOSGEB) destekli girişimcilik kurslarında eğitim alan adaylara eğitimin son günü anket uygulanmıştır. Araştırma da girişimcilik eğitiminin girişimcilik eğilimine etki ettiği üzerine bir hipotez oluşturulmuş ve hipotez araştırma sonucunda elde edilen verilerin istatistiksel analizleri sonucunda test edilmiştir. Bu hipotezimize göre eğitimin girişimcilik eğilimine hangi düzeyde etkilediği tespit edilmiştir. Araştırmanın son kısmın da ise hipotezin sonuçları değerlendirilmiş öneriler de bulunulmuştur.

2. GİRİŞİMCİLİĞİN KAVRAMSAL ÇERÇEVESİ

2.1 Girişim ve Girişimciliğin Tanımı ve Kapsamı

“Girişim” sözcüğünün Latin kökenli dillerdeki gelişimi bugün çağdaş dünya da “girişimcilik” kavramını anlamak açısından esinleyicidir. Girişim sözcüğü ilk kez 15.yüzyılda eski Fransızca’da kullanıldığı düşünülen “entreprendre” olarak kullanılmıştır. Türkçe okunuşu “antröprandr” olan girişimcilik o zamanın “devrimci burjuvazisi” ni de akla getirecek biçimde, fırsatları yakalama konusunda gözü kara, kalkışmaya hazır, tereddütsüz ve cesur anlamına geliyordu (Halıcı, 2005).

Swedberg (2000)’ e göre girişim ve girişimcilik kavramlarının gelişmesinde 19 yy. ekonomistlerinden J.Schumpeter’in katkıları ağırlıklı olmakta ve kavramın gelişimin de ekonomi biliminin yanında psikoloji, sosyoloji ve ekonomi tarihinin yaklaşımları da kullanılmıştır (Patır ve Karahan, 2010:28). Girişim kavramına iki farklı yönden bakılabilir. Bunlardan birincisi girişimin somut olan yönüdür. Girişime bu yönden bakıldığında mal ve hizmet üretmek, bunları pazarlamak için üretim faktörleri olan emek, sermaye ve doğal kaynakların bir araya getirilmesi ve bunun sonunda elde edilen mal ve hizmetlerin ortaya çıkardığı hukuki, ekonomik ve teknik birimdir. Girişime soyut tarafından baktığımızda ise, bir girişimcinin bir işletme kurabilmesi aşamasında sarf ettiği emek, çaba, zaman katlandığı zorluklar ve üstlendiği risktir (Çelik, 2006:5).

Organization for Economic Co-operation and Development (OECD)’nin girişimcilik ile ilgili çalışmaların da konuya farklı bir yaklaşım getirilmiştir. Girişim kavramı ve girişimciliğin uygulanmasına yönelik iki yaklaşım söz konusudur. Birinci yaklaşım girişimi işletme girişimciliği olarak ele almaktadır. İşletme girişimciliğinin ilerletilmesi veya geliştirilmesi ise, işletme kurmak veya yönetmek konusunda çoğunlukla deneysel bir temele dayanan ve öğrenmeleri için genç bireylere yardımcı olacak bir program geliştirme sorunu olarak eğitim ve öğretim sistemi içinde ele alınmaktadır. İkinci yaklaşım ise, girişimciliğe; bireylere, organizasyonlara, topluluklara veya kültürlere güç veren, fırsat tanıyan bir grup özellikler ve beceriler seti olarak ele almakta ve değerlendirilmektedir. Bireyler, topluluklar, toplumlar veya kültürler bu özellikler ve beceriler vasıtasıyla hızlı sosyal ve ekonomik değişimle karşı karşıya kaldıklarında daha esnek, yaratıcı ve uyum sağlayabilecek bir nitelik kazanmaktadır (Cansız, 2007:7).

Girişimciliğin tam olarak tanımlaması yapılamadığı ve anlaşılması zor bir kavram olduğu için geleneksel ve kavramsal boyutları ile ele alınabilir. Geleneksel açıdan baktığımız girişimcilik, bir vizyonu başarılı bir işletme girişimine dönüştüren bir bireysel çaba olarak tanımlanır. Burada girişimciler risk alabilen, sermaye sağlayabilen, ileriye görebilen, kendi işletmelerinin patronları, yönetim için gerekli bilgi ve becerilere sahip, kaynakların etkin ve verimli bir şekilde kullanımını, dağıtımını sağlayabilen kişiler olarak tanımlanır. Kavramsal

açından baktığımız da ise; girişimcilik yeni bir işletmenin kurulması ve işletilmesi olarak tanımlanmaktadır. Geleneksel boyutta daha çok kişinin çabası ve yeteneklerinin gereği olarak değerlendirilen girişimcilik kavramı, yeni bir iş fikrinin hayata geçirilip, bu işin sürdürülebilmesi için gerekli bütün organizasyonların ve çabaların bir ekip dinamiği ile hayata geçirilmesini olarak tanımlanır (Aykan, 2002:5).

Girişimcilik kavramı literatürde birçok araştırmacı tarafından farklı şekillerde ifade edilmiştir. Stevenson ve Sahlman (1989) girişimciliği fırsatların peşinden koşulması olarak tanımlarken, Shane ve Venkataraman (2000)' e göre girişimcilik; karlı fırsatların varlığı ve girişimci bireylerin varlığı arasındaki ilişki olarak tanımlamıştır. Ronstadt (1984) girişimciliği, kurulmuş olan sürekli artan bir zenginliğin dinamik bir süreci şeklinde ifade ederken Hisrich (1989)'e göre girişimcilik ise; zaman ve çabayla oluşturulmuş değerli bir farklılığın süreci; beraberdeki finansal psikolojik ve sosyal risklerin öngörüsü ve parasal ödül ve kişisel doyumun alınmasıdır (Kılıç, Keklik ve Çalış, 2012:425). Girişimcilikle ilgili literatürdeki çok farklı tanımlar incelendiğinde, girişimcilik kavramının tanımlanmasında fırsat, yenilik, yaratıcılık, dinamik, risk, esneklik, gelişim gibi kavramları içerecek şekilde tanımlandığı görürüz.

2.2 Girişimci kimdir?

Fransız bilim adamları Cantillon ve Say'a göre girişimci, bir ekonomiye yön veren iki farklı kişi (tüketici ve tedarikçi) arasında yer alan ve işin merkezi yerinde bulunan, asıl işi (üretimi) örgütleyen dinamik bir kişi olarak tanımlamaktadır (Top, 2006:5). Diğer bir tanımda girişimciyi, üretim faktörlerini bir araya getirerek, iktisadi mal ve hizmet için gerekli finansal kaynakları, üretilmiş mal ve hizmeti değerlendireceği pazarı bulan kişi olarak ifade edilmektedir. Ekonomik değer yaratılması için gereken üretim faktörleri bileşimi, fiziksel veya mekaniksel bir olay olmayıp, insan tarafından gerçekleştirilen beşeri bir olaydır (Müftüoğlu, 1991:29).

2.3 Girişimcilik Türleri

GEM kullanışlı olması açısından girişimciliği 'fırsat' girişimciliği ve 'zorunlu-yenilikçi' girişimcilik olmak üzere iki açıdan ele almaktadır. 'Fırsat' girişimciliğinde, alternatif iş fırsatları söz konusu iken; karlı iş fırsatından yararlanmak için girişilen iş olmaktadır. 'Zorunlu-Yenilikçi' girişimcilik ise, girişilen iş faaliyeti dışında alternatif iş fırsatlarının olmadığı girişimcilik faaliyeti olarak tanımlanmaktadır (Abiyev ve Özgür, 2013:128-129).

2.3.1 Fırsat Girişimcilik

Fırsat girişimciliği, pazardaki mevcut fırsatları görerek ya da potansiyel fırsatları sezinleyerek, var olan bir mal veya hizmetin pazara sunulmasıdır. Bu fırsat, var olan bir mal veya hizmetin pazara yeterince sunulmaması veya pazarda hiç olmaması, ya da mevcut

işletmelerin istenilen kalitede hizmeti pazara sunamamalarından kaynaklanır. Bu tür girişimcilik türü, pazardaki fırsatları görüp değerlendirebilme görüşüne sahip, işletmelerin kar edebilecek biçimde kaynakların organize edilmesini ve kaynakları yönlendirme yeteneğini gerektirir (Alpugan, 1996:19).

Wickham (2001) fırsatı; pazarda yer alanlar tarafından bırakılan bir boşluk olarak tanımlamıştır. Bu durum, müşterilere mevcut durumda verilen hizmetten daha iyi hizmet verme şansını yaratır. Girişimci iş alanlarını bu gibi fırsatları, diğerlerinin bunu fark etmeden, yakalamak için araştırır. Bu durumlarda; girişimci işlerin mevcut durumdan daha iyi ve yeni yollarla yapma fırsatını araştırır ve girişimci en iyi ve yeni olanı pazara sunar. Müşteri girişimci ile anlaşılır ve girişimci de bunun etkililiğini ve karlılığını sağlayabilir ise yeni değer yaratılmıştır (Tulunay, 2010:11).

2.3.2 Zorunlu-Yenilikçi Girişimcilik

Zorunlu-yenilikçi girişimcilik, yeni bir fikrin buluşun, ya da mevcut olan bir mal veya hizmetin dizayn, kalite açısından iyileştirilerek pazara sunulmasıdır. Kimi araştırmacılar zorunlu-yenilikçi girişimcilik asıl girişimcilik olarak değerlendirir. Ancak, her iki girişimcilik türü de toplumun gerek duyduğu mal ve hizmetleri karşılamayı amaçlar ve riskleri üstlenmeyi, irade gücünü ve cesaretini gerektirir. Her iki girişimcilik türü arasında pek bir fark yoktur ve gelecekteki girişimciliğin ağırlıklı olarak zorunlu-yenilikçi girişimcilik olacağı düşünülmektedir (Alpugan, 1996:19).

2012 GEM raporuna göre, Türkiye’de 2012 yılındaki toplam girişimcilik faaliyetlerinin %60’ı ‘fırsat’ girişimciliği iken %40’ı ‘zorunlu’ girişimcilik olarak tespit edilmiştir. 2008 yılında yetişkin nüfusun %3,48’i ‘fırsat’ girişimciliğinde, %2,3’ü ise ‘zorunlu’ girişimcilik faaliyetinde bulunmuştur. Bu rakamlar 2010 yılında ‘fırsat girişimciliği için %4,65 ‘zorunlu’ girişimcilik için %3,21 olmuştur. 2010 yılında Türkiye’de ‘fırsat’ girişimciliğinde artış olduğu görülmüş olsa da verimlilik-odaklı diğer ülkelerin ortalamasının (%7,8)’nin çok altında kaldığı tespit edilmiştir. Bununla birlikte ‘zorunlu’ girişimcilik artış oranı verimlilik-odaklı diğer ülkelerin ortalaması ile yaklaşık olarak aynı (%3,58) olmaktadır, 2012 yılında Türkiye’de ‘fırsat’ girişimciliği ‘zorunlu’ girişimciliğe oranla daha yüksek artış göstermiştir. Burada en önemli faktör olarak ‘fırsat’ girişimciliğinin ‘zorunlu’ girişimcilikten daha fazla istihdam ve getiri sağlaması ve ‘fırsat’ girişimciliğinin ekonomik büyümeye pozitif etkisinin yüksektir olmasıdır. Bu sebeple Türkiye’de girişimcilik faaliyetlerinin ekonomik büyüme üzerindeki etkisinin yüksek olduğu ifade edilir (Karadeniz, 2010).

2.4 Girişimcilik Süreci

Girişimcilik süreci, girişim fikri ile başlayıp bu fikrin geliştirilip hayata geçirilerek sonuçlandırıldığı bir süreçtir

2.4.1 Girişimciliğe Yönelik Hevese ve Motivasyona Sahip Olmak

Girişimcilik sürecinin en önemli ve ilk aşaması kendi işini kurma hevesine ve motivasyonuna sahip olmaktır. Bu nedenle, en orijinal iş fikrine, en uygun şartlarda finansman imkanlarına ve iş ortaklarına da sahip olursa dahi; ilk ve en önemli kilit faktör olan heves ve motivasyon olmadan girişimcilik sürecinin üstesinden gelmek zor olmasındır. Bu aşamada, kendi kendinin patronu olmak, bağımsız çalışmak, diğer alternatif kariyer fırsatlarına göre daha yüksek maddi kazanç ve manevi tatmin sağlamak, kendi geleceğine dair karar alma ve geleceğini belirleme isteği, sahip olduğu yaratıcı ve yenilikçi iş fikrini değerlendirme arzusu ve heyecanı girişimcilik sürecinin en önemli motivasyon kaynakları olarak görülür (Yıldırım, 2008:52).

2.4.2 İş Fikri Geliştirmek

Sürecin ikinci aşaması kişinin işgören olmaması için; bir iş fikrinin belirlendiği aşamadır. Girişimcinin sahip olduğu olayları farklı ve yenilikçi görebilme yeteneği, geçmiş tecrübeleri, eğitimi, iş öğrenimi katıldığı kurslar vb. arkadaş ve akraba etkisi, sosyal-ekonomik ve teknolojik çevrede ortaya çıkan değişimler ve örnek aldığı rol modelin etkisi gibi birçok faktör işgören olmamak için girişimciye yol göstericidir (Yıldırım, 2008:52). İşgören olmama eğilimindeki bir kişi iş fikri geliştirme konusunda;

- Yeni bir iş fikri geliştirebilir,
- Başkalarından bir iş fikri satın alabilir.
- Başkalarının iş fikirlerinden yararlanarak yeni bir iş fikri geliştirebilir.

(Doğan ve diğerleri, 2010:48).

2.4.3 İş Planı Hazırlamak

Üçüncü aşama da girişimcinin iş fikrini detaylandırıldığı aşama olarak ifade edilir. İş planı, girişimcinin iş fikri ile ilgili düşünce, hedef ve planlarını gösteren çalışmadır. İş planı girişimciye iş kurma ve geliştirme sürecinde yol gösterirken, iş fikrine finansal destek olacak kişi ve kurumlara iş fikrinin gerçekleştirilebileceğine ilişkin detaylı bilgiler verir (Yıldırım, 2008:56). Girişimci, ortaya koyduğu iş planı ile belirlediği hedeflere ulaşmak için neyi, ne zaman, nasıl, yapılacağını belirler ve girişimcilik faaliyetini planlar (İraz, 2005:203).

İş planı bir anlamda girişimcinin kendisini de açıklayan bir rapor olarak görülür; girişimciye ayna tutar ve girişimcilerin kendilerini değerlendirmesine de yardımcı olur. Girişimciler bu boyutta birer stratejik planlamacılar olarak değerlendirilir. Girişimcilerin vizyonlarını göstermesi açısından, geleceklerini inşa etmeleri bakımından da iyi bir araçtır. Diğer yandan; girişimcilikte girişimcinin stres ve gerilimini yenmesinin bir yolu olarak da iş planları tavsiye edilir (Top, 2006:308).

2.4.4 İş Geliştirme ve Büyütme

Sürecin son aşaması iş geliştirmedir. Bu aşama işletme hayatının devamı açısından önemlidir (Yıldırım, 2008:45). İşletme kurulduktan sonra, bir anlamda, “varlık sürdürme” amacının gerçekleştirilmesi için profesyonel bir yönetim anlayışı ile işletmenin etkili, etkin, verimli, karlı ve iktisadi bir biçimde çalıştırılması amaçlanır. Bütün bu çabaların başarıya ulaşması halinde, ilerleyen senelerde işletmenin kapasite artırma, sermayesini büyütme, işyeri alanını genişletme gibi ilerlemeler üzerinde girişimci odaklanmaya çalışır (Arıkan, 2002:80).

2.5 Girişimciliğin Fonksiyonları, Avantajları ve Dezavantajları

Girişimcinin çağdaş toplumlardaki temel işlevi, ardı arkası kesilmeyen yenilikleri gerçekleştirmektir. Bu nedenle modern girişimcinin gücü olarak; yenilik yapmak ve yaptığı yenilikleri iş dünyasında somut ticari ürünlere dönüştürebilme kapasitesi olarak görülür. Bu nedene girişimci kavramı, sürekli yenilik yapan kişi veya kişiler olarak ifade edilir. Girişimciye atfedilen “yenilikçi” nitelemesi ise; piyasaya yeni ürünlerin sunulması, yeni bir üretim tekniğinden yararlanma, yeni pazarlar elde etme, yeni hammadde ya da yarı mamul madde kaynağının bulunması ve nihayet yeni bir organizasyon biçiminin gerçekleştirilmesini kapsar (Çelik ve Akgemci, 1998:18-19).

Her yıl onbinlerce girişimci büyük beklentilerle iş kurmakta; yine onbinlercesi yetersiz satışlar, yoğun rekabet, sermaye yetersizliği, yönetsel becerilerdeki sınırlılıklar, dışsal koşullardaki hızlı değişim gibi nedenlerle iflas etmektedir. Kişilerin, yeni girişim faaliyetleri sürecinde finansal ve duygusal riskleri yüksek olmaktadır ve bu süreç içerisinde girişimciliğin avantajları olduğu gibi dezavantajları da vardır (Döm, 2008:35). Kişisel gelişime katkı, başarıma hissi, kâr elde etme, bağımsızlık, saygı görme ve toplumsal fayda girişimciliğin avantajları olarak görülürken; finansal sorunlar, kişisel özveri, ailesine yeterince zaman ayıramama, belirsizliklerle baş etmek, zarara katlanma zorunluluğu ve sorumluluk yükü girişimciliğin dezavantajları olarak değerlendirilir (Doğan, 2013:45).

2.6 Kişilik ve Girişimci Kişilik

2.6.1 Kişilik Kavramının Tanımı ve Kapsamı

Kişilik kelimesi özü itibari ile Antik Yunan’da oyuncuların kullandıkları maske anlamındadır. Günümüzde de kişilik ifadesi ile bir şekilde sosyal rollere atf yapılmaktadır. Ancak kişilik, kişinin günlük hayattaki rollerinden ve başkaları tarafından belirtilen karakteristik özelliklerinden daha fazlasını ifade etmektedir (Engler, 2009:2).

Zweig ve Webster (2004)’e göre kişilik; bir bireyin tüm tutum, ilgi ve becerileri, giyim ve konuşma tarzı, fiziksel görünümü, beden dili, iletişim yetenekleri, tepkileri ve alışkanlıklarını kapsayan oldukça geniş bir konu ve böylelikle bireyin tüm özellikleri olarak ifade edilir. En

genel tanımıyla kişilik; bireyin kendine özgü, bireyi diğerlerinden ayıran ve değişmez davranışları olarak tanımlanmaktadır (Günel, 2010:44). Altınköprü ise kişiliği bireyin kendine özgü davranış biçimlerini yansıtan zihinsel süreç ve yapıların tamamı olarak tanımlamaktadır (Altınköprü, 2005:19).

Diğer bir tanıma göre de, bireyin kendisi hakkında, fizyolojik, zihinsel ve ruhsal özellikleri hakkındaki bilgisidir. O halde, kişilik; insanın kendisinde olup bitenleri değerlemesi, kendisine tatmin ve çıkar sağlayacak bir duruma geçmeyi istemesidir. İnsanın başkaları açısından kişiliği, onun toplum içinde belirli özelliklere ve rollere (göreve) sahip olmasıdır (Eren, 2010:83).

2.6.2 Kişilik ile İlgili Kavramlar: Karakter, Mizaç, Benlik ve Yetenek

Kişilik kavramıyla ilişkili olup çoğu zaman birbiriyle karıştırılan kavramlar bulunmaktadır. Bunlardan ilki, “karakter”dir. Karakter, “çoğu kez” insanın kişiliğinde bulunan doğuştan var olan ve çevrenin tesiri ile kuvvetli olarak ortaya çıkan eğilimlerin tümü”dür (Eren, 2010:84).

Zel (2001) göre karakter, kişiliğin iskeleti durumundadır. Belirli bir zaman aralığında kişinin devam ettirdiği kişilik özellikleri karakterin bir görünümüdür. Sosyal ve ahlaki açıdan karakter, bireylerin bu konudaki farklılıklarını ifade etmek amacıyla kullanılmaktadır. Karakter kavramı, bireyin yaşadığı çevrenin toplumsal değerleri ve ahlaki kuralları ile yakından ilgilidir. Bu açıdan Allport karakteri, insanın içinde yaşadığı çevrede geçerli olan değer yargıları ve ahlak kurallarını kullanım biçimi olarak tanımlamaktadır (Erdurur, 2012:33) .

Zel (2006)’e göre mizaç, bireye ait bazı temel ve ayırt edici özellikleri ifade eden bir kavramdır. Mizaç günlük yaşantı içinde bireye özgü, oldukça sınırlı belirli duygusal tepkilerin nitelik ve nicelik bakımından değişmesidir. Mizaç kişiliğe kıyasla daha çok bireyin iç yapısıyla ilgilidir denilebilir. Mizaç, bireyin duygusal yönünü temsil eder ve bu konudaki özelliklerin bir kısmı kalıtım yoluyla önceki nesillerden geçerken, bir kısmı da sonradan alışma ve öğrenme yoluyla kazanılır (Tulunay, 2010:26).

Shavelson ve Bolus (1982), benlik kavramını “kişinin çevresiyle etkileşimi sonucu oluşan, pekiştireçlerle kuvvetlenen, kişi için önemli sayılan kişilerden etkilenen ve sonuç olarak kişinin davranışlarını etkileyen algılar” olarak tanımlamaktadır. Benlik kavramı, kişinin önemli kabul ettiği ve insanlar tarafından aldığı onaylar ya da retler sonucu, kendinin kim olduğu, nasıl düşündüğü ve kendiyile ilgili hissettikleri ve geliştirdiği bilinçli duyumlardır (Işık, 2006:9).

Birçok insan kişilik ile benliği aynı anlamda kullanmaktadır. Ancak benlikle kişilik iç içe geçmiş kavramlar olmakla birlikte, benlik kişilikten oldukça farklı özellikler taşır. İnsanların çoğu benliklerinin farkında değildir. Benlik, insanın kendi kişiliğine ilişkin kanılarının bütünü, insanın kendisini tanıma ve değerlendirme şeklidir. Başka bir deyişle benlik,

kişiliğin öznel yanısıdır. Benlik, insanın iç varlığını oluşturduğundan dolayı kişilik gibi anlaşılması güç ve karmaşık bir kavramdır. Bu kavramı daha iyi anlamak için, insanın kendisine sorduğu sorulara yine kendisinin içtenlikle cevap vermesi gerekir. Bu sorulardan bazıları şunlardır (Güney, 2009:188).

Ben neyim?

Amaç ve hedefim nedir?

Ne yapabilirim?

Doğru ve yanlış olanlar nelerdir?

Değer yargılarım nedir?

Nelere inanmam, nelere inanmamam gerekir?

Toplumsal standartlara, bireysel özellik ve kapasiteye uygun olarak objektif cevaplar verildiği zaman, kişi istenilen düzeyde bir benlik yapısına ulaşabilir.

Zel (2006) göre yetenek; sadece kişiliği oluşturan bir olgu değil aynı zamanda kişiliğin biçimlenmesinde de önemli bir faktördür. Yetenek, bireyin sahip olduğu bedensel ve zihinsel yetenekler olmak üzere iki gruba ayrılır. Bedensel yetenek, bireylerin duyu organları aracılığı ile bazı olguları gerçekleştirebilmeleri şeklindeki bedensel özelliklerin tamamıdır. Bunların büyük bir kısmı, bireylerin doğuştan kazandıkları, zamanla kullanılabilir duruma getirdikleri özelliklerdir. Yürüme, ayakta durma, koşma, görme, renk ayırma, ses tonlarını ayırma, tat ve koku hissetme, el-kol-ayak gibi organları belli bir koordinasyon içerisinde kullanma gibi özellikler, bedensel yeteneğin en önemlilerindedir. Zihinsel yetenek ise, bireyin belirli ilişkileri kavrama, analiz etme, çözümlenme ve sonuca varma gibi zihinsel özelliklerin tamamıdır. Bireylerin yaşları, cinsiyetleri ve diğer bazı bireysel özelliklerine bağlı olarak kazandıkları zihinsel yetenekleri olduğu gibi, doğuştan getirdiği zihinsel yetenekleri de vardır. Sayısal ilgi, teknik kavrama ve teknik ilgi, hafıza yeteneği, soyut düşünme, ilişki bulma, karşılaştırma yapabilmek, öğrenme ve kavrama gibi yetenekler özel zihinsel yeteneklerin en önemlilerindedir. Bunlara ek olarak, bireylerin yaşama ve çevrenin sosyo-ekonomik yapısına uyum sağlamaları ve bazı bedensel yetenekleri kullanabilmeleri için zihinsel yeteneklere ihtiyaçları vardır (Tulunay, 2010:26).

2.6.3 Girişimci Kişiliğin Tanımı ve Özellikleri

Girişimciliği, kişilik özellikleri yaklaşımıyla anlamaya çalışanların genel yargısı, birçok açıdan girişimcilerin toplumun diğer kesiminden farklı özelliklere sahip olduğu yönündedir. Bu yaklaşımı benimseyenler, belirli kişilik özellikleri üzerine odaklanmanın, kimin girişimci olma potansiyeline sahip olduğunun, kimin daha başarılı bir girişimci olabileceğinin anlaşılabilirliğini iddia etmektedirler (Güler, 2010:8-9). Birçok araştırmacıya göre girişimciliği

risk üstlenme eylemi olarak ifade eder (Erdem, 2001:46). Hatten (1997)'e göre risk üstlenme girişimciliğin belirgin davranış özelliklerinden birisidir. Girişimciler hesaplı veya orta düzeyde, aşırıya kaçmayan risk üstlenicileridir. Bir işe başlamak için risk üstlenilmesi kaçınılmaz olmakla birlikte, tipik bir girişimci ancak nasıl bir işe giriştiğini enine boyuna inceledikten sonra orta-düzyer bir işi kabullenmektedir (Birçek, 2008:66).

Bireyleri girişimciliğe heveslendiren ve motive eden bir unsur da bireylerin başarı ihtiyacıdır. McClelland (1961) tarafından ileri sürülen başarı ihtiyacı teorisine göre başarı ihtiyacının, insanların girişimcilik davranışlarını etkilediği, girişimciliğe heveslendirmekte, kontrollü riskleri üstlenmelerini sağlamakta, problem çözme becerilerini geliştirmekte ve amaçların belirlenmesine katkı da bulunmaktadır (Korkmaz, 2012:212). Ayrıca, Miller ve Toulouse (1986), başarı ihtiyacı yüksek olan girişimcilerin, uygun stratejilerle yeni fırsatları en iyi şekilde verimli hale getirdiklerini ve bu sayede ülkelerin sosyal ve ekonomik kalkınmasında büyük bir rol üstlendiklerini belirtmişlerdir (Erdurur, 2012:43-44).

Girişimcilerin bir diğere özelliğı olan kontrol odağını Naktiyok (2004), bireylerin bir olayın sonucunu, kendi kontrol veya anlayışlarının ötesinde veya kendi kontrol veya anlayışlarının içerisinde algılamaları şeklinde tanımlamıştır. Dışsal kontrol odağına sahip olanlar, faaliyetlerinin sonuçlarını veya başarı ya da başarısızlığın, kader ve şans gibi, kontrolleri dışındaki güçlerden kaynaklandığına inanırlar. İçsel kontrol odağına sahip olanlar ise faaliyetlerinin sonuçlarını kendi üstünlük veya eksiklerinin belirlediğı düşüncesine sahiptir. Girişimcilik davranışı ile içsel kontrol odağı arasında doğru yönlü bir ilişki vardır (İşcan ve Kaygın, 2011:446).

Girişimcilerin en önemli özelliklerinden biri de belirsiz bir durumu tolere edebilmeleridir. Teoh ve Fao (1997) belirsiz bir durumu yeterli ipuçlarının eksikliği nedeniyle yeterince yapılandırılmamış veya bir birey tarafından kategorize edilmemiş olaylar şeklinde ifade etmektedir. Belirsizlik toleransını ise; belirsiz durumlarda olumlu cevap verme yeteneğı şeklinde ifade etmiştir. Bu belirsizlik, belirsiz bir ortamda yapılan kararlar hakkında daha fazla bilgi aramaksızın yüksek bir hoşgörü ile bireylerin yaratıcı ve yeni şeylerin yollarını bulmasına olanak sağlar (Erdurur, 2012:46). Yüksek belirsizlik toleransına sahip bireyler, belirsiz durumlara meydan okuyan ve belirsizliğe karşı daha iyi performans göstererek bu zor durumların üstesinden gelmeye çabalayan kararlı kişilerdir (Kaya, 2001:544-545).

Girişimcilerin yenilikçi olması kaçınılmazdır bir diğere özellikleridir. Girişimciliğın odak noktası ve hayati karakteristiğidir. Yenilik konusundaki kararı işletmede girişimci verecektir. Girişimcilik eğilimi yüksek olan kişilerde yenilikçilik davranışının daha belirgindir. Rakiplerden ne kadar farklı olursa rekabetten o kadar başarıyla çıkacağını bilen girişimci, işletmesinin başarısını sağlayacak yenilikleri mutlaka gerçekleştirecektir (Korkmaz, 2000:5). Drucker

(1998)'e göre yenilikçilik “Toplumsal, kültürel ve idari ortamda yeni yöntemlerin kullanılmaya başlanması” anlamındadır. Yenilikçilik, ekonomik büyüme için belirleyiciliği olan önemli bir kavramdır. Yeni veya geliştirilmiş ürün ve süreçlerin kullanılması olan yenilikçilik, girişimciliğin belirli bir fonksiyonudur. Yenilikçilik, girişimcinin yeni kaynaklar yaratarak veya mevcut kaynakların kullanım kapasitesini arttırarak refah yaratmasıdır (Er, 2012:32).

Girişimci kişinin, beklenmeyen durumlar da meydana gelen problemleri çözebilme yeteneğini de kapsayan yenilikçilik, girişimci kişinin deneyim ve eğitim yoluyla kazanmış olduğu birikimlerden meydana gelmektedir (Özkan ve diğerleri, 2003:4). Girişimcilerin işgören olma eğilimi açısından kendine güvenmeleri girişimcilerin kişilik özellikleri açısından son derece önemli özellikleridir. Bowman (1999) kendine güveni, girişimcilerin yeni bir iş faaliyetinde bulduklarında ve bu işteki sorumluluğun üstesinden gelmeyi sağlayacaklarına, dolayısıyla ihtiyaç duydukları yeteneğe sahip olduklarına dair inancı şeklin de eder (Erdurur, 2012:47).

2.6.4 Girişimci Kişiliğin ve Eğiliminin Oluşmasındaki Etkenler

Girişimcilik ruhunun gelişmesinde genetik faktörler etkili olabileceği gibi; aile, çevre, eğitim gibi çeşitli unsurların önemli etkenler olduğu kabul edilmektedir. Girişimcilik ruhu, sadece kişisel özelliklerle değil motive edici faktörlerle de açıklanabilmektedir. “Niçin bazı insanlar fırsatlarını görürken, bazıları fark edemezler?” ya da “Niçin bazıları fırsatlar yaratmaya çalışırken, bazıları bu çaba içine hiç girmezler?” Bu soruların cevabını yanıtlarken, öncelikle bu davranışların altında yatan motivler belirlenmelidir. Hem kişisel özellikler hem de motive edici faktörler, bireyin girişimcilik ruhu kazanmasında etkili olmaktadır (Çetin, 2012:25).

2.6.4.1 Aile

Kişilerin aile yapıları girişimci kişiliğin oluşmasında son derecede etkili olmaktadır. Ailenin girişimciliğe etkisi teşvik edici etki, kısıtlayıcı etki ve kararsızlık yaratıcı etki olmak üzere üç şekildedir. Teşvik edici etki durumunda aile, çocuğu hayatını serbest kazanma, kendi işini kurma konusunda teşvik eder. Ailede girişimci kişiler var ise, bu kişiler çocuğa örnek gösterilir, çocuğun onun gibi olması ve hatta girişimci bireyi geçmesi istenir. Kısıtlayıcı etki durumunda, aile içinde maddi imkansızlıkların yarattığı etki veya tarıma dayalı yaşamını sürdürülmesi sonucu çocuğun girişimci olmasına engel teşkil etmektedir. Bu tür ailelerde çocuğun horlanması tek başına başarıma arzusunu köreltmektedir. Kararsızlık yaratıcı etki durumunda ise aile, özellikle modern toplumlarda çocuğu toplumsallaştırmak yerine eğitim ve formel toplumsallaştırma rolünü üzerine alır. Uzun süre okula devam etmesi beklenen ve başarılması güç işlere zorlanan bu çocuklar ailede aldıkları eğitim yeterli olmadığı için iklim de kalırlar (İraz, 2005:176-177).

Bireyin aile içinde aldığı görgü, eğitim, ailesinin içinde yer aldığı toplumsal ve ekonomik sınıf ile değerler bireyi hayatı boyunca direkt olarak etkilemektedir. Dolayısıyla bireyin henüz çocuklar üretken alanlarda faaliyet göstermesi yönünde teşvik edilmesi girişimci olabilmesi bakımından olumlu bir etki yaratmış olacaktır (Müftüoğlu ve Durukan, 2004:20). Ailenin girişimci kişiliğe olan etkisi; çocuğun doğum sırası, ailenin mesleği ve sosyal statüsü, ebeveynleriyle ilişkisinin niteliği açısından değerlendirilmiştir. Bu araştırma bulgularının tam sonuç verebilmesi için ek bazı araştırmalar daha yapılmasına gerek duyulmuştur. Mesela ilk çocuk olma ve doğum sırası gibi bulguların çelişkili sonuçlar vermelerine karşın ilk çocuk ve tek çocuk olmanın daha fazla ilgi odağı haline gelerek kişinin kendine güvenini pekiştirdiği gibi bir sonuç çıkarılmıştır. Girişimci bir aileden gelmenin, girişimci bir yakının bulunmasının, bireyin girişimci olması konusunda etkisi büyük olabildiği gibi bunun aksi durumlar da mevcuttur (Gürol, 2006:24).

2.6.4.2 Yaş ve Cinsiyet

Kutanis (2006)'e göre cinsiyet dağılımı açısından bakıldığında dünya da olduğu gibi Türkiye'de 'de girişimcilerin çoğunluğunun erkek olduğu açıktır; ancak Türkiye'de kadın girişimci oranı dünyadaki diğer ülkelerle kıyaslandığında oldukça düşük kaldığı görülmektedir. Kadın ve erkek girişimciler arasındaki benzer ve farklı noktalar birçok araştırmacının konusu olmuştur. Bu araştırmalar değerlendirildiğinde; kadın ve erkek girişimciler arasındaki ortak yönler en çok işe başlamada etkili olan motiflerde ortaya çıkmaktadır. Yaşın aralıkları ile girişimcilik eğilimi arasında önemli bir ilişki bulunduğu yapılan çalışmalarla başarılı bir şekilde tespit edilmiştir (Bozkurt, 2007:98). Diğer yandan; araştırmalara göre erkek girişimciler 25-35 yaş arasında ilk girişimcilik faaliyetinde bulunurken, kadın girişimciler girişimci olabilecek potansiyellere ancak 35-45 yaşlar arasında ulaşabilmektedir (Kaygın ve Karadal, 2013:250).

2.6.4.3 Rol Modelleri

Rol modelleri girişimcilerin kariyerlerine etki eden önemli bir unsurdur. Rol modelleri; aile, kardeş veya diğer başarılı akrabalar hatta ulusal alanda çalışan diğer girişimciler olabilir. Rol modelleri; hem işe başlama sürecinde hem de işe başladıktan sonra bir destek sistemi oluşturur (Bozkurt, 2007:5).

2.6.4.4 Motivasyon

De Noble' e göre (1999) girişimcilik eğilimi, bir açıdan kişisel motivasyon ile ilişkilidir. Bu nedenle, girişimci başarısının gelişmesi ve pratikte etkili sonuçların alınması, kişinin kendi güdülenmesi (Motivasyonu) önemli bir yer tutar. Bazen girişimci rolünü iyi tanımlamamış olabilir ve ortaya çıkan belirsizlikte girişimciyi zorlayabilir. Bu nedenle, ortaya çıkan belirsizliğin oluşturduğu telaş, kişiyi strese sokar ve pozitif neticeler almasını zorlaştırabilir. Bu anlamda girişimciyi motive eden faktörler olan başarı isteği, istenilen çıktıları

elde etmek, faaliyet üzerinde kontrol sahibi olmak, yüksek performans, yenilik yapmak, gelecekte bir şeyler yapabilme arzusu vb. etkenler girişimcilik için motive edici faktör olarak ifade edilebilir (Avşar, 2007:25).

2.6.4.5 Kültür

Hisrich-Peters (2001) toplum üzerinde en büyük etkinin kaynağını kültür olarak belirtmiştir. Kültür, gruptaki bireylerin ortak nitelikleri olup, kişiden kişiye aktarılan öğrenilmiş bir yaşam biçimidir. Girişimci güdüler ve davranış kalıplarının oluşumunda kültürel yapının önemli bir yeri vardır. Geleneklerden aile içerisinde alınan eğitime, ahlaki kurallara, kişilik yapısına, davranış biçimine, yaşam tarzına ve sosyal çevreye kadar bir çok ögede kültürün izleri görülebilir. Ön kabüllerimiz ve tercihlerimiz büyük ölçüde, içerisinde yaşadığımız toplumsal kültürün bir eseridir. Hiçbir kültür tek başına girişimciliği destekleyen veya karşı çıkan bir kültür olarak nitelenemez. Kültür içinde farklı alt sistemler, gruplar, yapılar, kurumlar vs. girişimciliği olumlu ya da olumsuzlayıcı bir tavır dikte edebilir. Girişimciliği olumlayan yapılar da kendi içlerinde farklılıklar sergileyebilirler. Aile veya akrabalık konseptleri içerisinde bağımsızlığa, özerkliğe, kendi ayağı üzerinde durmaya yönelik vurgular destekleniyorsa, çocukların da girişimciliğe dair özellikler taşımaları olanaklı hale gelir (Aytaç, 2006:15).

2.6.4.6 Kişisel Özellikler

Bridge (1993)'e göre sosyo-ekonomik bir fenomen olarak girişimciliğin oluşumunu etkileyen ve kişisel faktörler olarak tanımlanan; bağımsızlık duygusu, liderlik yeteneği, yüksek başarı güdüsü, yaratıcı düşünebilme, hesaplı risk alabilme, fırsatları görebilme, doğru algılama ve hızlı karar verebilme yeteneği, esneklik, geniş bir hayal gücü ve vizyon sahibi olma gibi girişimci kişiliğe ilişkin tanımsal bir çerçevede oluşturulmuş nitelikler, girişimciliğin ortaya çıkmasını etkileyen içsel/kişisel faktörlerdir. Girişimci kişiliği oluşturan bu yapıcı öğeler aynı zamanda, girişimci bireyi diğer bireylerden farklı kılan temel niteliklerdir. Dolayısıyla, toplumu oluşturan bireylerin tamamının değil, yalnızca bir kısmının girişimci olabilmesinin açıklanmasında temel standartları oluşturmaktadırlar (Mungan, 2013:7).

2.6.4.7 Eğitim

Luca ve David (2011) göre psikoloji literatüründe; girişimci kişiliğin doğası ile ilgili olarak girişimci kişilik doğuştan mıdır? ya da sonradan mı? kazanılır tartışması hala netlik kazanmamıştır. Bununla ilgili iki görüş vardır. Birinci görüş; girişimci kişiliğin durumsal şartlar ve çevre ne olursa olsun, davranışları etkileyen önceden belirlenmiş bir yapı olduğu görüşüdür. İkinci görüş ise; girişimciliğin kültürel çevre ve eğitimin özel bir sonucu olmakla birlikte, doğuştan gelen özellikleri anlamsız olarak görmektedir. Ancak, görüşlerin ikisi de eğitimin girişimsel davranışın gelişiminden sorumlu olduğunu kabul etmektedir (Doğan, 2011:98).

2.7 Girişimcilik Eğitimi ve Amacı

Girişimciliğin bir disiplin olarak değerlendirilmesiyle girişimciliğin öğrenilemeyeceği görüşünü diğer bir ifadeyle girişimciliğin doğuştan geldiğine ilişkin ortaya çıkan görüşün değişerek girişimcilik eğitiminin yapılabileceği ve böylece girişimciliğin değişik yönleri ile öğretilebileceği görüşü kabul görmeye başlamıştır. Drucker, girişimciliği tanımlarken “girişimcilik mistik bir durum mudur? Girişimcilik bir sihir değildir, gizem değildir. Girişimcilik bir disiplindir ve herhangi bir disiplinde olduğu gibi öğrenilebilir” ifadesini kullanmaktadır. Girişimcilik konusunda ulaşılan bu yargı, bakış açısını değiştirmiş ve girişimcilik eğitimi yapılabileceği görüşleri belirlemiştir (Kuratko, 2005:akt. Tağraf ve Halis, 2008:92). Eğitim sayesinde başarılı girişimcilik sürecinde gerekli olan sosyal, ekonomik ve teknolojik yapı öğrenilir. Ayrıca eğitim bireyin kendi kendine oluşturmakta zorlanacağı ağ oluşturma imkanı sağlar. Popüler inancın aksine eğitim kişisel gelişim ve girişimcilik ruhunu ve becerisini teşvik etmektedir. Girişimcilik rolü kültürel olarak ve tecrübelerle elde edileceği için eğitim ve öğretimden etkilenmektedir. GEM 2000 raporunun ortaya koyduğu en çarpıcı sonuçlardan birisi ve hatta en önemlisi de girişimcilik sürecinde en önemli unsurun girişimcilik eğitimi olmasıdır. Bu nedenle girişimcilik eğitim programının içeriği ve yöntemlerinin geliştirilmesi opsiyonel değil temel unsurdur (Yıldırım, 2008:84).

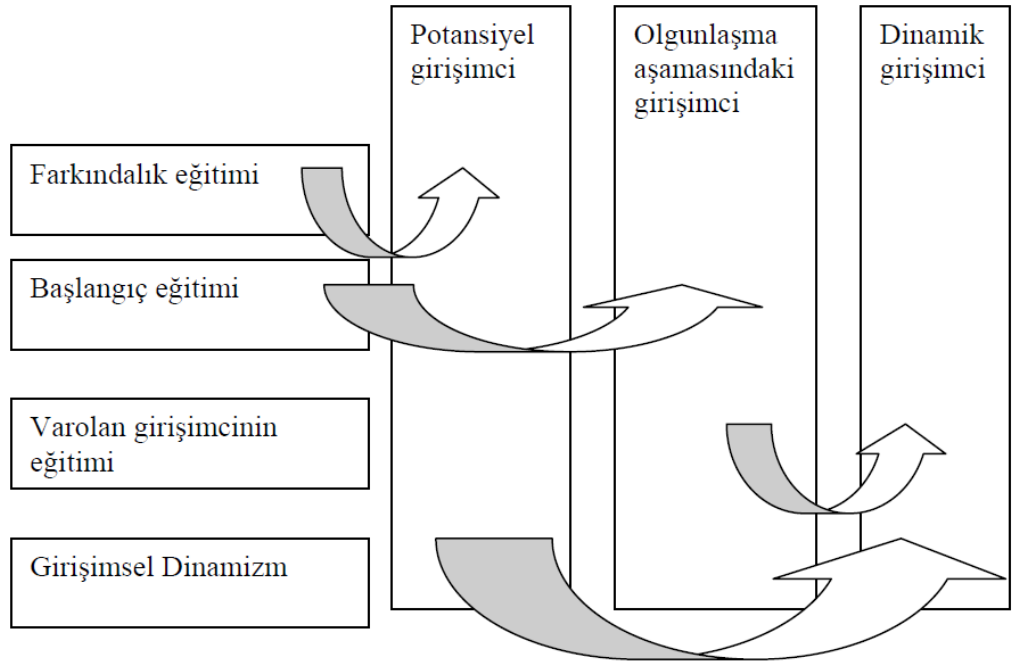
OECD tarafından yapılan araştırmada girişimciliğin geliştirilmesi ile girişimcilik eğitiminin verilmesi arasında pozitif bir ilişki tespit edilmiştir. Bu nedenle girişimciliğin gelişmesi için girişimcilik eğitiminin erken yaşlarda verilmesi gerektiği vurgulanmıştır. İngiltere’de 2005 yılından itibaren günde beş saatlik girişimcilik dersi 14–16 yaşındaki öğrencilere verilmekte diğer yandan; Macaristan’da ise girişimcilik dersler ilk ve ortaokul müfredatı içinde bulunmaktadır. Amerika’da ise yaklaşık 1500 üniversite ve kolejde girişimcilik dersleri verilmektedir. Diğer bir araştırmada da Amerika’da girişimcilik eğitimi alan kişilerle ilgili aşağıdaki bulgulara erişilmiştir (Soylu ve Kepenek, 2008: akt. Duran, Büber ve Gümüştekin, 2013:11).

- Eğitim alanlar almayanlara göre yeni iş kurmada üç kat daha fazla eğilime sahiptirler.
- Eğitim alanlar kendi işinde çalışmaya üç kat daha fazla isteklidirler.
- Girişimcilik eğitimi alanlar diğerlerine göre %27 daha fazla gelir elde etmektedirler.
- Mal varlıkları %62 daha fazladır.
- Girişimcilik eğitimi alanlar çalıştıkları işlerde daha fazla tatmin olmaktadır.

Rasmussen ve Sorheim (2005)’e göre girişimcilik eğitiminde amaç bireydeki girişimci kişiliği ortaya çıkarmaktır. Girişimcilikte kapsamlı bir içerik ve kişiye zor görevler, sorumluluklar yüklemektedir. Bu durum, kişinin girişimcilik kültürünü benimsemesini

zorlaştıran bir etkidir. Diğer yandan; girişimcilik eğitimi kısmi bir tekdüzeliğin yanında, önemli ölçüde amaçlar konusunda çeşitlilik, felsefi bakış, içerik, pedagojik formasyon ve çıktılar içerir. Girişimcilik eğitimlerin de öğrencinin, girişimciliği öğrenmeden girişimci olamayacağı anlayışından, hareket edilir. Aynı zamanda, girişimcilik eğitimin uygulanması için sağlanacak iş ortamı önemlidir. Gerçek anlamda bir girişimcinin gelişmesi için, gerçek iş ortamı uygun yerlerin seçilmesi ve örnek olayların gerçek iş ortamına yakın hazırlanması gerekir. Bu noktada, değişik iş fırsatlarını görebilecek projelerin hazırlanması ve öğrencilerin teşvik edilmesi oldukça önemlidir. Girişimcilik aktivitelerinde, gerçek anlamda şirket kurmalı ve şirket yönetimi çalışmalarına önem verilmeli ve tüm faaliyetler bir girişimcilik merkezi tarafından yönlendirilmelidir (Avşar, 2007:28-29).

Girişimcilik eğitimi, girişimcinin gelişmesine önemli katkılar sunmaktadır. Bu kapsamda yapılan çalışmalar incelendiğinde girişimcilik eğitimlerinin amaçları; Girişimcilikle ilgili yararlı bilgiler sunmak, tekniklerin kullanımı ile kapasiteleri arttırmak, iş durumları incelenerek eylem planlarının oluşturulmasını sağlamak, girişimcilik becerilerini tanımlamak ve teşvik etmek, girişimciliği tüm konularda desteklemek ve empati geliştirmek, değişime yönelik tutumları geliştirmek ve yeni başlayanları ve diğer girişimcileri teşvik etmek olarak belirtilmiştir (Raposo ve Paço, 2011:455).

Şekil-1 Girişimcilik Eğitiminin Amaçları

Kaynak: Aslan, Y. (2009). Türkiye’de Büyüme Odaklı ve Yenilikçi Bir Girişimcilik Politikası Çerçevesi Geliştirme ve Politika Açıklarının Belirlenmesi Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta.

Şekil 1’de görüldüğü gibi; Guzman ve Linan (2005) girişimcilik eğitiminin amaçlarını genel olarak dört kategoriye ayırmaktadır:

1) Farkındalık Eğitimi: İnsanların dikkatini bir iş kurmaya ve kendi işinin sahibi olmaya ve böylece bireylerin girişimciliği bir meslek seçimi olarak farkına varmalarını sağlamaktır.

2) Başlangıç Eğitimi: Pratik anlamda bir eğitimi içermektedir, yeni bir iş kurulurken gerekli olan finans konuları, vergi konuları, yasal düzenlemeler hakkında girişimci adayının bilgilendirilmesini içermektedir.

3) Varolan Girişimciler İçin Eğitimin Devamı: Küçük işletme sahiplerinin eğitimini içermektedir, girişimcinin sahip olduğu yeteneklerinin geliştirilmesi üzerinde yoğunlaşmaktadır.

4) Girişimsel Dinamizmin Eğitimi: Kurulan yeni iş faaliyete geçtikten sonra da girişimsel davranışların sürmesini amaçlayan bir eğitimidir (Aslan, 2009:39)

Diğer yandan; Avrupa Birliği (AB) 2020 stratejisi gençlerde girişimcilik ruhu ve bakış açısının teşvikinin öneminden hareketle yaratıcılık, inovasyon ve girişimcilik konularının eğitim içerisine yerleştirilmesini önemli hedefler arasına yerleştirmiştir. Bireylerin, hayat boyu öğrenimin önemli bir unsuru olan girişimcilik temel yetkinliğini kazanmasında eğitimin rolü çok büyüktür. Bu çerçevede girişimcilik eğitimi aşağıda belirtilen hedeflere ulaşılabilmesini sağlamalıdır:

-Gençlerin özgüvenli, yaratıcı, risk ve inisiyatif alabilen, girişimci kafa yapısına sahip bireyler olması, diğer bir ifadeyle bu bireylerin girişimcilik temel yetkinliğine sahip olması

-Girişimci bireylerin işverenler tarafından tercih edilebilirliğinin artması

- Yenilikçi yeni işletmelerin kurulması

- Girişimcilerin toplumdaki ve ekonomideki rolünün artması

Girişimcilik eğitimi genel işletme ve ekonomi eğitimi ile karıştırılmamalıdır. Bu eğitimlerin amacı yaratıcılığı, serbest meslek ve yeniliği yükseltmektir. Girişimcilik programları ve modülleri yaratıcı düşünmede etkili bir problem çözücü olmak için objektif iş analiz fikrinin, iletişim, iletişim ağı, önderlik ve proje değerlendirme imkânları sağlamaktadır. Ancak girişimcilik eğitimlerinin yararları, yeni iş ve yenilikçi girişimleri artırmakla sınırlı değildir. Girişimcilik herkes için uzmanlaşmadır, özellikle gençler ne sorumluluk alırlarsa alsınlar onların daha fazla yaratıcı ve kendilerine güvenli olmalarını sağlamaktadırlar. Girişimciler sosyal ya da ticari faaliyetlerin kurulmasında temel oluştururlar (European Commission, 2009, akt: Bayraktar, 2011:256)

2.8 Girişimcilik Eğilimi ve Girişimcilik Eğitimi

Girişimcilik bir kişilik özelliği midir, yoksa öğrenilebilir bir süreç midir? sorusu girişimcilikte en temel sorudur. Yapılan araştırmalar sonucu; girişimcilik, bireylerin kısmen kişilik özellikleri, kısmen de eğitim yolu ile elde edilen bir süreç olarak değerlendirilir. Kişiler sadece doğuştan gelen bazı özelliklerle girişimci olamaz. Bu noktada eğitim her alanda olduğu gibi, girişimcilikte de önemli önemli kilit noktadır (Dilsiz ve Kölük, 2008:9). Diğer yandan; girişimci kişiliğe sahip olmayan bireylerin eğitim yoluyla başarılı bir girişimci olması beklenemez. Türkiye’de ve dünya da yapılan birçok araştırma da girişimcilik eğitimlerinin, girişimcilik potansiyelini açığa çıkardığı ve girişimcilik eğilimi arasında pozitif ilişki olduğu bulgulanmıştır. Girişimcilik eğitimleri ile bireylerin girişimci kişilik özellikleri olan kararlılık, başarıma arzusu, hedeflere ve fırsatlara odaklanma, ilk süreci başlatabilme ve sorumluluk, iç kontrol odaklılık gibi genel kabul görmüş başarılı girişimci kişilik özellikleri kişilere öğretilir (Arıkan, 2002).

2.9 Girişimcilik Eğitimi ve Eğilimi Üzerine Yapılan Bazı Araştırmalar

Girişimcilik eğitimi ve eğilimi arasındaki ilişki üzerine birçok çalışma yapılmıştır. Bunlardan bazıları şöyledir:

Balaban ve Özdemir (2008) tarafından yapılan “Girişimcilik Eğitimlerinin Girişimcilik Eğilimi Üzerindeki Etkisi: Sakarya Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Örneği” adlı çalışmada Sakarya Üniversitesin İşletme bölümündeki 70 öğrenciye anket uygulanmıştır. Çalışma sonucunda eğitim ve özel anlamda girişimcilik eğitimlerinin, girişimcilik eğilimini ortaya çıkarmasında gerek şart olmasına karşılık yeter şart olmadığı tespit edilmiştir. Üniversite de verilen girişimcilik eğitimlerinin bireyin potansiyelini keşfetmesini hızlandırdığı ve yeteneklerini geliştirip başarı şansını artırmaya yardımcı olduğu tespit edilmiştir. Bu sebeple, girişimcilik eğitiminin, girişimcilik eğilimini pozitif yönde etkilediği görölmüştür (Balaban ve Özdemir, 2008:147).

Bozkurt, Aslan ve Göral (2011) “Yükseköğretimde Verilen Girişimcilik Eğitiminin Öğrencilerin Girişimcilik Eğilimine Etkisi: Teknik Program ve Sosyal Karşılaştırılmalı Bir Araştırma” adlı çalışmada 16 farklı bölümden 175 anket sonucu değerlendirilmiş ve anket sonuçlarına göre: Düzce Üniversitesinde verilmekte olan girişimcilik derslerinin öğrenciler tarafından olumlu yönde algılandığı ve girişimcilik derslerinin girişimcilik potansiyelini ortaya çıkarılmasında etkili bir unsur olduğu tespit edilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre girişimcilik eğitimi alanların almayanlara kıyasla daha fazla girişimcilik eğilimine sahip oldukları tespit edilmiştir. Öğrencilerden kariyer hedefi kamu olanların, kariyer hedefi özel ve kendi işini kurmak olanlara göre girişimcilik eğilimlerinin düşük olduğu görölmüştür ve daha önce

girişimcilik faaliyetinde bulunanların girişimcilik eğilimlerinin yüksek olduğu tespit edilmiştir (Bozkurt, Aslan ve Gral, 2011:831).

Duran, Bber ve Gümüştekin (2013) “Girişimcilik Hislerine Eğitimin Katkısı: Kütahya Meslek Yüksek Okulu Makine Programı rneği “ isimli çalışmada birinci ve ikinci sınıf olmak üzere toplam 84 öğrenciye anket uygulanmış çıkan sonuçlarda birinci sınıf ğrencilerinin girişimcilik hislerine ait ortalamanın çok az da olsa 2. Sınıf öğrencilerinden büyük olduğu ve öğrencilere verilen eğitimin girişimcilik hisleri ve potansiyelini geliştirmedeği tespit edilmiştir. Bu alışma kapsamın da eğitimin Kütahya Meslek Yüksek Okulu makine bölümündeki öğrencilerin girişimci kişilik özellikleri olan; girişimcilik hisleri, içsel kontrol odağı, bağımsızlık arzusu, girişimcilik potansiyeli ve risk alma eğilimini geliştirmedeği tespit edilmiştir (Duran, Bber ve Gümüştekin, 2013:52).

Uluköy, Demireli ve Kahya (2013) “Kosgeb Girişimcilik Eğitimi Kurslarına Katılan Katılımcıların Girişimcilik Profiline Yönelik Bir Alan Araştırması “ alışma kapsamın da eğitim alan 78 girişimci adayına anket uygulanmış anket sonuçlarına göre; girişimcilik eğitiminin girişimci adaylarda özgüveni arttırmaya katkı sağladığı tespit edilmiş. Girişimci adaylarının Kosgeb’e sunulan proje sonucunda hibe veya kredi alma durumu değerlendirildiğinde KOSGEB tarafından verilen eğitimin uygulamada verimsiz olduğu tespit edilmiştir. Çalışma kapsamında eğitimlerin girişimcilik bilincinin oluşmasına katkı sağladığı görülmektedir; fakat uygulamada verilen girişimcilik eğitiminin düşük bir başarı gsterdeği tespit edilmiştir (Uluköy, Demireli ve Kahya, 2013:93).

İpçioğlu ve Taşer (2009) “İşletme Bölümlerinde Verilen Eğitimin Girişimci Adayı ğrenciler üzerinde Etkileri” alışması kapsamın da Bilecik ve Dumlupınar niversitesi işletme bölümünde 486 öğrenciye anket uygulanmış anketin sonuçları değerlendirildiğin de verilen eğitim temel olarak alınmış ve girişimcilik hislerinin oluşmasında ve gelişmesinde tek unsur olduğu varsayılarak işletme bölümünde eğitim alan öğrencilerin 4 yıllık lisans eğitimi sonrası girişimcilik hislerinin gelişme gsterdeği tespit edilmiştir (İpçioğlu ve Taşer, 2009:23).

Bozkurt ve Alparslan (2013) “Girişimcilerde Bulunması Gereken zellikler ile Girişimcilik Eğilimi: Girişimci ve ğrenci Görüşleri” adlı çalışması kapsamın da Antalya ilinde 58 girişimciye üniversitedeki girişimcilik eğitiminin içeriğine yönelik öneriler alınmış ve bu öneriler doğrultusunda öğrencilerin düşünceleri sorgulanmıştır. Bu doğrultuda girişimciler derslerin uygulamalı olması gerektiğinin ve kendilerinin derslere veya konferanslara çağrılıp deneyimlerini aktarmaları üzerine vurgu yapmışlardır. Girişimci kişilik özellikleri olan, zgven, risk üstlenme, fırsatları görebilme, dürüstlük ve yenilikçi düşünme gibi

özelliklerin geliştirilmesi yönün de girişimcilik derslerinin yeniden düzenlenmesi gerektiği tespit edilmiştir (Bozkurt ve Alparslan, 2013:22).

İbicioğlu, Taşer ve Özmen(2010) “Üniversite Eğitiminin Girişimcilik Düşüncesinin Değişimine Etkisi: Üniversite Öğrencileri Üzerine Bir Uygulama” adlı çalışmada geleceğin girişimci adayları olarak düşünülen İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrencileri ve girişimci olmayı düşünmeyen, eğitim gördüğü alanda ücretli kesim olarak çalışmayı düşünen; Fen Edebiyat Fakültesi öğrencilerine yapılan anket sonucunda 586 anket değerlendirmeye alınmış değerlendirme sonucuna göre, girişimcilik eğitimi olan işletme fakültelerinin son sınıf öğrencilerinin girişimcilik eğitimi olmayan fen edebiyat fakültelerinin son sınıf öğrencilerini göre daha fazla girişimci düşünceye sahip olduğu görülmüştür. Ayrıca işletme bölümü birinci sınıf ve dördüncü sınıfların istatistiksel karşılaştırmalarında, işletme bölümü son sınıf öğrencilerinin, aldıkları işletme eğitimi sonrasında daha fazla girişimci düşünceye sahip oldukları tespit edilmiştir (İbicioğlu, Taşer ve Özmen, 2010:74).

Akın ve Zor (2009) “İşletmecilik Eğitiminin Bireyin Girişimci Niteliklerinin Geliştirilmesine Etkileri” adlı çalışmada 6 kamu ve 3 vakıf üniversitesinin de işletme bölümü son sınıf öğrencilerine anket uygulanmış uygulanan anket sonucunda 394 anket değerlendirilmiş. Bu değerlendirmelere göre öğrencilerin girişimcilik niteliklerini geliştirme sürecinde gerek devlet gerekse vakıf üniversitelerinin işletmecilik eğitim programlarının etkili bir rol oynadığı, ancak bunun yeterli düzeyde olmadığı tespit edilmiştir (Akın ve Zor, 2009:135).

3. YÖNTEM

Çalışmanın bu kısmın da araştırmanın amacı, kapsamı, sınırlılıkları, örnekleme, veri toplama yöntemi, araştırma modeli ve hipotezi üzerinde durulmuştur.

3.1 Araştırmanın Amacı

Çalışmanın amacı; İstanbul ilinde Kosgeb destekli girişimcilik kurslarında eğitim alan bireylerin aldıkları eğitimin girişimcilik eğilimini açığa çıkarmadaki etkisi araştırılacaktır. Bu amaçla girişimcilik kurslarının, girişimcilik eğilimini açığa çıkarmadaki etkisi araştırılarak, girişimcilik eğitimlerinin içeriği, eksiklikleri, eğitimin eğilimi ne ölçüde etkilediğini analiz etmektir.

Yapılan analizler sonunda elde edilen bulgulara göre; KOSGEB destekli girişimcilik eğitimlerini geliştirmeye yönelik önerilerin sunulması ve girişimcilik eğitimi konusunda yapılan çalışmalara, sonuç ve yorumlarla katkıda bulunulması amaçlanmaktadır.

3.2 Araştırmanın Kapsamı

Araştırma, İstanbul ilinde 2014 yılı içerisinde değişik dönemler de Kosgeb destekli girişimcilik kurslarına katılan bireylere anket formu dağıtılarak uygulanmıştır. Girişimcilik eğitimine katılan bireylere cinsiyet, yaş grubu, medeni durum, aylık geliri, kariyer hedefleri ve daha önce girişimcilik faaliyetinde bulunup bulunmadığı ile ilgili bireyi tanıma amaçlı sorular sorulmuştur. Katılımcılara daha sonra girişimcilik eğilimi ile ilgili sorular sorularak eğitime katılan bireylerin girişimci olmaya yatkınlığı tespit edilmiştir. Son kısımda ise girişimcilik eğitimi ile ilgili sorular sorularak girişimcilik eğitiminin girişimcilik eğilimi arasındaki ilişki saptamaya çalışılmıştır.

3.3 Araştırmanın Evren ve Örnekleme

Araştırma evreni, İstanbul ilinde KOSGEB destekli girişimcilik kurslarına katılan bireylerdir. Araştırma da kolayda örnekleme yöntemi kullanılmıştır. 2014 yılının farklı dönemlerinde girişimcilik kursuna katılan evren grubundan 255 kişiye anket uygulanmıştır. Kolayda örnekleminde yer alan bireyler, yaş, cinsiyet, medeni durum, eğitim durumu, aylık gelir açısından farklılık göstermektedir.

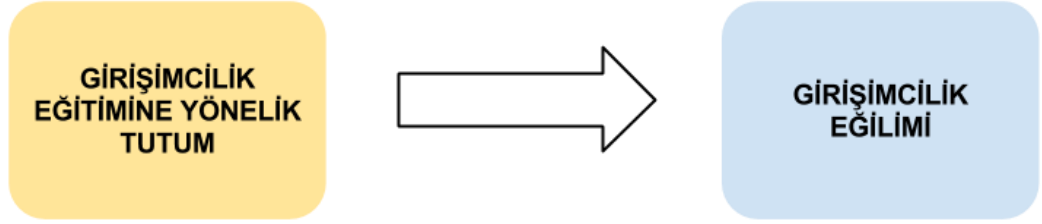
3.4 Araştırmanın Sınırlılıkları

Girişimcilik eğitimine katılan bireylerin demografik özellikler bakımından farklılık göstermesi anket sorularının farklı şekillerde anlaşılabilme ve algılanabilme ihtimali, çalışmanın önemli bir kısıtıdır. Çünkü, soruların kursa katılan bireyler tarafından ne düzeyde anlaşıldığı ve dolayısıyla sorulara ne derecede doğru cevaplandırıldığı tartışılabilir. Araştırmanın sadece İstanbul ilinde uygulanmış olması çalışmanın bir diğer kısıtıdır.

3.5 Araştırmanın Modeli ve Hipotezi

Bu araştırma “tarama modeli” olarak tasarlanmıştır. “Tarama modelleri, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekilde betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Onları herhangi bir şekilde değiştirme, etkileme çabası gösterilmez” (Karasar, 2009:77).

Şekil 2. Araştırma Modeli

Bu çalışmada da girişimcilik eğitiminin girişimcilik eğilimine etkisi olduğu ve girişimcilik eğitimlerinin eğilimi açığa çıkarmadaki etkisi test edilecektir. Bu amaçla geliştirilen hipotez şu şekildedir

H:Girişimcilik eğitime yönelik tutum girişimcilik eğilimini açığa çıkarma da etkilidir.

3.6 Veri Toplama Araçları

Araştırmada, İstanbul ilinde Kosgeb destekli kurslarda girişimcilik eğitimi alan bireyler hedef kitesidir. Veri toplama amacıyla anket uygulaması kullanılmıştır. Araştırma da kullanılan anket daha önce yapılan çalışmalardan alınmıştır.(Balaban ve Özdemir,2008; Girginer ve Uçkun, 2004) ancak küçük değişiklikler yapılmıştır. Kullanılan anket formu Ek’de gösterilmiştir.

Anket 3 bölümden oluşmaktadır. Anketin birinci bölümünde katılımcıların demografik bilgileri olan cinsiyet, yaş, medeni durum, eğitim durumu, aylık geliri, daha önce girişimcilik faaliyetinde bulunup bulunmadığı ile ilgili bilgiler öğrenilmeye çalışılmıştır. Anketin ikinci bölümünde girişimcilik eğilimi ölçülmeye çalışılmıştır. Bu amaçla, 14 ifadeden oluşan girişimcilik eğilimi ölçeği kullanıldı. İfadelerin ölçülmesi için 1-Kesinlikle Katılmıyorum, 2-Katılmıyorum, 3-Kararsızım, 4- Katılıyorum, 5-Kesinlikle Katılıyorum şeklinde ağırlıklandırılmış olan 5’li Likert Ölçeği kullanılmıştır. Ölçekteki 14 soruyla girişimciliğe yönelik heveslilik (5 ifade) , yenilikçilik (3 ifade), kararlılık (4 ifade) ve işgören olmama eğilimi (2 ifade) özellikleri ölçülmeye çalışılmıştır.

Üçüncü bölümde ise girişimcilik eğitimi ölçülmeye çalışılmıştır. Bunun için,10 ifadeden oluşan girişimcilik eğitime yönelik tutum ölçeği kullanıldı. Bu ifadelerin ölçülmesi için yine 5’li likert ölçeği kullanılmıştır. Girişimcilik Eğitime yönelik tutum ölçeğindeki 10 maddenin

güvenirligini hesaplamak için iç tutarlılık katsayısı olan “Cronbach Alpha” hesaplanmıştır. Ölçeğin genel güvenirligi $\alpha=0.831$ olarak çok yüksek bulunmuştur. Ölçeğin yapı geçerliliğinin ortaya koymak için açıklayıcı(açımlayıcı) faktör analizi yöntemi uygulanmıştır. Yapılan Barlett testi sonucunda ($p=0.000<0.05$) faktör analizine alınan değişkenler arasında ilişkinin olduğu tespit edilmiştir. Yapılan test sonucunda ($KMO=0.864>0,60$) örnek büyüklüğünün faktör analizi uygulanması için yeterli olduğu tespit edilmiştir. Faktör analizi uygulamasında varimax yöntemi seçilerek faktörler arasındaki ilişkinin yapısının aynı kalması sağlanmıştır. Faktör analizi sonucunda değişkenler toplam açıklanan varyansı %58.809 olan 2 faktör altında toplanmıştır. Güvenirligine ilişkin bulunan alpha ve açıklanan varyans değerine göre Girişimcilik Eğitime yönelik tutum ölçeğinin geçerli ve güvenilir bir araç olduğu anlaşılmıştır. Ölçeğe ait oluşan faktör yapısı aşağıda görülmektedir.

Tablo1: Girişimcilik Eğitime yönelik tutum Ölçeği Faktör Yapısı

Boyut	Madde	Faktör Yüğü	Açıklanan Varyans	Cronbach's Alpha
F1m (Özdeğer=4.437)		0,858	41,285	0,883
	7- Girişimcilik Potansiyelinin Geliştirilmesinde Eğitim Önemli Bir Unsurdur.	0,805		
	5- Girişimcilik Eğitimi , Girişimciliği Bir Kariyer Olarak Düşünmeme Sebep Oldu.	0,793		
	8- Eğitim Sayesinde Gençlerin Girişimcilik Potansiyeli Geliştirilebilir.	0,758		
	3- Girişimcilik Eğitimi, Önceden Fark Etmediğim Potansiyeli Açığa Çıkardı	0,749		
	6- Başarılı Bir Girişimci Olmak İçin En Önemli Unsur Eğitimidir.	0,699		
	2- Girişimcilik Eğitimi, Girişimci Olma Yolundaki Düşüncelerimi Olumlu Yönde Etkiledi.	0,637		

F2m (Özdeğer=1.443)	9- Potansiyelim Girişimcilğe Uygun Olmadığını Girişimcilik Eğitimi İle Görmüş Oldum.*	0,775	17,524	0,518
	1- Girişimcilik Eğitimi, Girişimde Bulunma Konusunda Beni Olumsuz Etkiledi*	0,675		
	10- Eğitimin Başarılı Bir Girişimci Olunmasında Etken Bir Unsur Olduğunu Düşünmüyorum.*	0,645		
Toplam Varyans %58.809				

Girişimcilik Eğitime yönelik tutum ölçeğinin faktör analizi değerlendirildiğinde maddelerin birinci faktörde toplanması ve faktörler isimlendirilemediğinden dolayı ölçeğin genel puanı kullanılmıştır.

Girişimcilik Eğilimi Ölçeği ölçeğindeki 14 maddenin güvenilirliğini hesaplamak için iç tutarlılık katsayısı olan “Cronbach Alpha” hesaplanmıştır. Ölçeğin genel güvenilirliği $\alpha=0.897$ olarak bulunmuştur. Ölçeğin yapı geçerliliğinin ortaya koymak için açıklayıcı(açımlayıcı) faktör analizi yöntemi uygulanmıştır. Yapılan Barlett testi sonucunda ($p=0.000<0.05$) faktör analizine alınan değişkenler arasında ilişkinin olduğu tespit edilmiştir. Yapılan test sonucunda ($KMO=0.767>0,60$) örnek büyüklüğünün faktör analizi uygulanması için yeterli olduğu tespit edilmiştir. Faktör analizi uygulamasında varimax yöntemi seçilerek faktörler arasındaki ilişkinin yapısının aynı kalması sağlanmıştır. Faktör analizi sonucunda değişkenler toplam açıklanan varyansı %56.447 olan 4 faktör altında toplanmıştır. Güvenirliğine ilişkin bulunan alpha ve açıklanan varyans değerine göre Girişimcilik Eğilimi Ölçeği ölçeğinin geçerli ve güvenilir bir araç olduğu anlaşılmıştır. Ölçeğe ait oluşan faktör yapısı aşağıda görülmektedir.

Tablo 2: Girişimcilik Eğilimi Ölçeği Faktör Yapısı

Boyut	Madde	Faktör Yüğü	Açıklanan Varyans	Cronbach's Alpha
Girişimcilğe yönelik heveslilik (Özdeğer=3.417)				
	Kendi İşimi Kurmak İçin Gerekli Fırsatları Yaratma	0,849		

	Yeteneğine Sahibim			
	Kesinlikle Kendi İşimi Kurmayı Hedefliyorum.	0,841		
	Sosyal Yaşamı, İş Yaşamını, Eğlenceyi Dengeli Bir Şekil De Yaşayan Bir Kişiliğe Sahip Olmak İsterim	0,699		
	Mutlaka Girişimci Olmaya Odaklanıyorum.	0,861		
Yenilikçilik (Özdeğer=1.691)	İnandığım Bir Konu Dahı Olsa Kural Dışı Davranmayı Ve Marjinal Olmayı Göze Alamam.	0,688	12,014	0,883
	Çok Çalışan, Sürekli Hedef Büyüten Bir Kişiliğe Sahip Olmak İstemem.	0,675		
	Kariyerimin Gelecek 5 Yılında Yüksek Maaşlı Bir İş Fırsatı Karşıma Çıksa, Kabul Ederim.	0,567		
Kararlılık (Özdeğer=1.514)	İnandığım Bir Konuda Çoğunluğun Eğilimine Uymayarak Negatif Bir Değerlendirmeye Maruz Kalma Pahasına Karar Veririm.	0,770	11,427	0,871
	Gerçekleri Zorlayarak Sezgiye, Hislere Ve Hayallere Dayalı Hareket Etmeyi Tercih Ederim.	0,667		

	Kariyerim İçin Gerekli Olsa Dahi Önceliklerimden Vazgeçmem.	0,473		
	Bir İşin Fırsatlar Sunması; Emniyetli Ve Garantili Olmasından Daha Önemlidir	0,409		
İşgören_olmama_eğilimi (Özdeğer=1.282)	Kamu Sektöründe Çalışmayı Planlamıyorum.	0,732	9,630	0,891
	Asla Özel Sektörde Çalışmayı Planlamıyorum.	0,708		
Toplam Varyans %56.447				

Girişimcilik Eğilimi ölçeğinin faktör analizi değerlendirilmesinde özdeğeri birden büyük faktörlerin ele alınmasına, değişkenlerin faktör içerisindeki ağırlığını gösteren faktör yüklerinin yüksek olmasına, aynı değişken için faktör yüklerinin birbirine yakın olmamasına dikkat edilmiştir. Ölçeği oluşturan faktörlerin güvenilirlik katsayıları ve açıklanan varyans oranlarının yüksek olması ölçeğin güçlü bir faktör yapısına sahip olduğunu göstermiştir. Birinci faktörde yer alan maddeler Girişimciliğe_yönelik_heveslilik olarak ele alınmıştır. Girişimciliğe_yönelik_heveslilik faktörünü oluşturan 5 maddenin güvenilirliği $\alpha = 0.809$ olarak, açıklanan varyans değeri %23.376 olarak saptanmıştır. İkinci faktörde yer alan maddeler Yenilikçilik olarak ele alınmıştır. Yenilikçilik faktörünü oluşturan 3 maddenin güvenilirliği $\alpha = 0.883$ olarak, açıklanan varyans değeri %12.014 olarak saptanmıştır. Üçüncü faktörde yer alan maddeler Kararlılık olarak ele alınmıştır. Kararlılık faktörünü oluşturan 4 maddenin güvenilirliği $\alpha = 0.871$ olarak, açıklanan varyans değeri %11.427 olarak saptanmıştır. Dördüncü faktörde yer alan maddeler İşgören_olmama_eğilimi olarak ele alınmıştır. İşgören_olmama_eğilimi faktörünü oluşturan 2 maddenin güvenilirliği $\alpha = 0.891$ olarak, açıklanan varyans değeri %9.630 olarak saptanmıştır. Ölçekteki faktörlerin puanları hesaplanırken faktördeki maddelerin değerleri toplandıktan sonra madde sayısına bölünerek (aritmetik ortalama) faktör puanları elde edilmiştir.

3.7 Verilerin İstatistiksel Analizi

Araştırmada elde edilen veriler SPSS (Statistical Package for Social Sciences) for Windows 21.0 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Verileri değerlendirilirken tanımlayıcı istatistiksel metotları (Sayı, Yüzde, Ortalama, Standart sapma) kullanılmıştır.

Niceliksel verilerin karşılaştırılmasında iki grup arasındaki farkı t-testi, ikiden fazla grup durumunda parametrelerin gruplararası karşılaştırmalarında Tek yönlü (One way) Anova testi ve farklılığa neden olan grubun tespitinde Scheffe testi kullanılmıştır.

Araştırmanın bağımlı ve bağımsız değişkenleri arasındaki ilişkiyi Pearson korelasyon, etki ise regresyon analizi ile test edilmiştir. Elde edilen bulgular %95 güven aralığında, %5 anlamlılık düzeyinde değerlendirilmiştir.

3.8 Bulgular ve Yorumlar

Bu bölümde, araştırma probleminin çözümü için, araştırmaya katılan çalışanların ölçekler yoluyla toplanan verilerin analizi sonucunda elde edilen bulgular yer almaktadır. Elde edilen bulgulara dayalı olarak açıklama ve yorumlar yapılmıştır.

Tablo 3: Tanımlayıcı Özelliklerin Dağılımı

Tablolar	Gruplar	Frekans(n)	Yüzde (%)
Cinsiyet	Bayan	112	43,9
	Erkek	143	56,1
	Toplam	255	100,0
Yaş	30 Yaş Altı	112	43,9
	31-40 Yaş	107	42,0
	41-50 Yaş	26	10,2
	50 Yaş üstü	10	3,9
	Toplam	255	100,0
Medeni Durum	Evli	127	49,8
	Bekar	128	50,2
	Toplam	255	100,0
Eğitim Düzeyi	İlköğretim	25	9,8
	Lise	81	31,8

	Lisans	127	49,8
	Lisansüstü	22	8,6
	Toplam	255	100,0
Aylık Gelir	1000 TL Altı	101	39,6
	1000-2000 TL	67	26,3
	2000-3000 TL	42	16,5
	3000-5000 TL	23	9,0
	5000 TL üstü	22	8,6
	Toplam	255	100,0
Girişimcilik Faaliyeti	Evet	63	24,7
	Hayır	192	75,3
	Toplam	255	100,0
Kariyer hedefi	Kamu	6	2,4
	Özel	34	13,3
	Kendi İşini Kurmak	208	81,6
	Diğer	7	2,7
	Toplam	255	100,0

Girişimcilik eğitimi alan bireyler cinsiyet değişkenine göre 112'si (%43,9) bayan, 143'ü (%56,1) erkek olarak dağılmaktadır.

Girişimcilik eğitimi alan bireyler, yaş değişkenine göre 112'si (%43,9) 30 yaş altı, 107'si (%42,0) 31-40 yaş, 26'sı (%10,2) 41-50 yaş, 10'u (%3,9) 50 yaş üstü olarak dağılmaktadır.

Girişimcilik eğitimi alan bireyler, medeni durum değişkenine göre 127'si (%49,8) evli, 128'i (%50,2) bekar olarak dağılmaktadır.

Girişimcilik eğitimi alan bireyler, eğitim düzeyi değişkenine göre 25'i (%9,8) ilköğretim, 81'i (%31,8) lise, 127'si (%49,8) lisans, 22'si (%8,6) lisansüstü olarak dağılmaktadır.

Girişimcilik eğitimi alan bireyler, aylık gelir değişkenine göre 101'i (%39,6) 1000 tl altı, 67'si (%26,3) 1000-2000 tl, 42'si (%16,5) 2000-3000 tl, 23'ü (%9,0) 3000-5000 tl, 22'si (%8,6) 5000 tl üstü olarak dağılmaktadır.

Girişimcilik eğitimi alan bireyler, girişimcilik faaliyeti değişkenine göre 63'ü (%24,7) evet, 192'si (%75,3) hayır olarak dağılmaktadır.

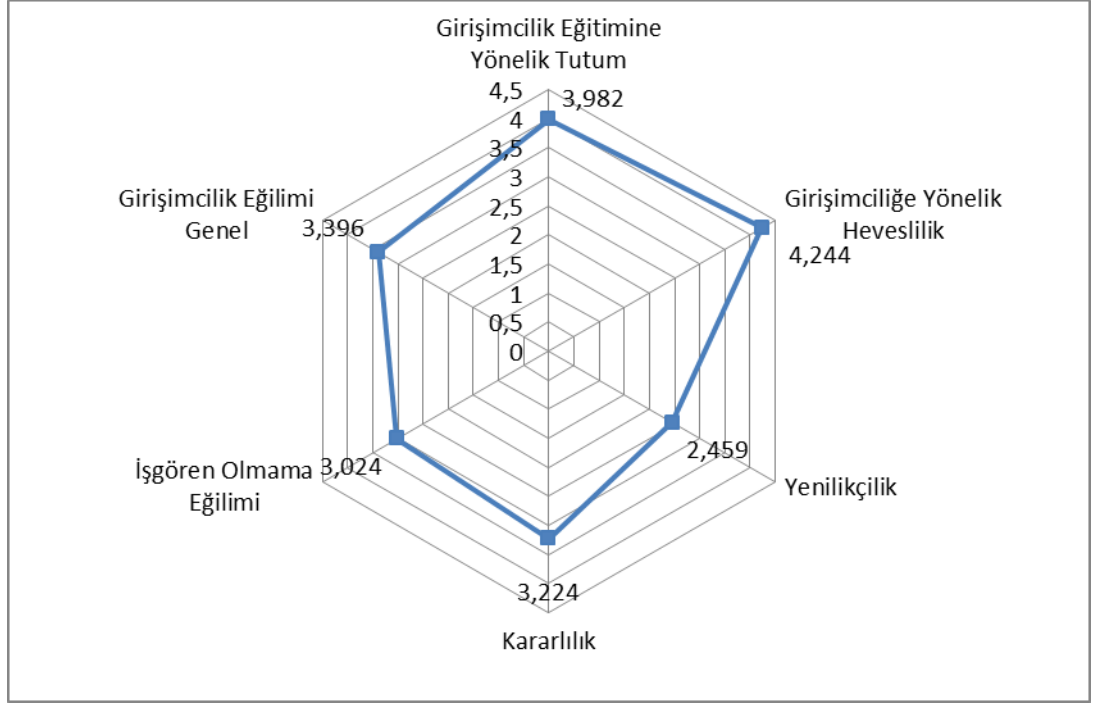
Girişimcilik eğitimi alan bireyler, kariyer hedefi değişkenine göre 6'sı (%2,4) kamu, 34'ü (%13,3) özel, 208'i (%81,6) kendi işini kurmak, 7'si (%2,7) diğer olarak dağılmaktadır.

Tablo4 : Girişimcilik Eğilimi ve Girişimcilik Eğitime Yönelik Tutum Düzeyleri

	N	Ort	Ss	Min.	Max.
Girişimcilik Eğitime Yönelik Tutum	255	3,982	0,728	1,400	5,000
Girişimciliğe Yönelik Heveslilik	255	4,244	0,783	1,000	5,000
Yenilikçilik	255	2,459	0,952	1,000	5,000
Kararlılık	255	3,224	0,828	1,000	5,000
İşgören Olmama Eğilimi	255	3,024	1,195	1,000	5,000
Girişimcilik Eğilimi Genel	255	3,396	0,509	1,360	5,000

Araştırmaya katılan bireylerin “girişimcilik eğitime yönelik tutum” düzeyi yüksek ($3,982 \pm 0,728$); “girişimciliğe yönelik heveslilik” düzeyi çok yüksek ($4,244 \pm 0,783$); “yenilikçilik” düzeyi zayıf ($2,459 \pm 0,952$); “kararlılık” düzeyi orta ($3,224 \pm 0,828$); “işgören olmama eğilimi” düzeyi orta ($3,024 \pm 1,195$); “girişimcilik eğilimi genel” orta düzeyde ($3,396 \pm 0,509$) olarak saptanmıştır.

Şekil 3: Girişimcilik Eğilimi ve Girişimcilik Eğitime Yönelik Tutum Düzeyleri

Tablo 5: Girişimcilik Eğilimi ve Girişimcilik Eğitime Yönelik Tutum Düzeylerinin Aylık Gelire Göre Ortalamaları

	Grup	N	Ort	Ss	F	p
Girişimciliğe Yönelik Heveslilik	1000 Tl Altı	101	4,232	0,768	0,468	0,759
	1000-2000 Tl	67	4,161	0,868		
	2000-3000 Tl	42	4,352	0,596		
	3000-5000 Tl	23	4,252	0,812		
	5000 Tl üstü	22	4,336	0,893		
Yenilikçilik	1000 Tl Altı	101	2,607	1,007	1,793	0,131
	1000-2000 Tl	67	2,408	0,858		
	2000-3000 Tl	42	2,500	0,958		
	3000-5000 Tl	23	2,174	0,840		

	5000 Tl üstü	22	2,152	0,985		
Kararlılık	1000 Tl Altı	101	3,250	0,808	0,664	0,618
	1000-2000 Tl	67	3,187	0,887		
	2000-3000 Tl	42	3,119	0,829		
	3000-5000 Tl	23	3,185	0,924		
	5000 Tl üstü	22	3,455	0,625		
İşgören Olmama Eğilimi	1000 Tl Altı	101	2,960	1,106	0,289	0,885
	1000-2000 Tl	67	3,127	1,238		
	2000-3000 Tl	42	3,095	1,279		
	3000-5000 Tl	23	2,978	1,102		
	5000 Tl üstü	22	2,909	1,445		
Girişimcilik Eğilimi Genel	1000 Tl Altı	101	3,422	0,517	0,312	0,870
	1000-2000 Tl	67	3,359	0,569		
	2000-3000 Tl	42	3,424	0,451		
	3000-5000 Tl	23	3,320	0,510		
	5000 Tl üstü	22	3,412	0,395		
Girişimcilik Eğitimine Yönelik Tutum	1000 Tl Altı	101	3,866	0,789	1,188	0,317
	1000-2000 Tl	67	4,091	0,735		
	2000-3000 Tl	42	4,041	0,567		
	3000-5000 Tl	23	3,970	0,554		
	5000 Tl üstü	22	4,082	0,826		

Araştırmaya katılan bireylerin girişimcilğe yönelik heveslilik puanları ortalamalarının aylık gelir değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla

yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır(F=0,468; p=0,759>0.05).

Araştırmaya katılan bireylerin yenilikçilik puanları ortalamalarının aylık gelir değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır(F=1,793; p=0,131>0.05).

Araştırmaya katılan bireylerin kararlılık puanları ortalamalarının aylık gelir değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır(F=0,664; p=0,618>0.05).

Araştırmaya katılan bireylerin işgören olmama eğilimi puanları ortalamalarının aylık gelir değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır(F=0,289; p=0,885>0.05).

Araştırmaya katılan bireylerin girişimcilik eğilimi genel puanları ortalamalarının aylık gelir değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır(F=0,312; p=0,870>0.05).

Araştırmaya katılan bireylerin girişimcilik eğitime yönelik tutum puanları ortalamalarının aylık gelir değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır(F=1,188; p=0,317>0.05).

Tablo 6: Girişimcilik Eğilimi Ve Girişimcilik Eğitime Yönelik Tutum Düzeylerinin Eğitim Düzeyine Göre Ortalamaları

	Grup	N	Ort	Ss	F	p	Fark
Girişimciliğe Yönelik Heveslilik	İlköğretim	25	4,256	0,970	0,139	0,936	
	Lise	81	4,264	0,847			
	Lisans	127	4,216	0,755			
	Lisansüstü	22	4,318	0,417			
Yenilikçilik	İlköğretim	25	2,680	1,099	0,731	0,534	

	Lise	81	2,506	0,893			
	Lisans	127	2,396	0,943			
	Lisansüstü	22	2,394	1,052			
Kararlılık	İlköğretim	25	2,910	0,984	3,805	0,011	3 > 1 4 > 1 3 > 2 4 > 2
	Lise	81	3,068	0,833			
	Lisans	127	3,341	0,800			
	Lisansüstü	22	3,477	0,587			
İşgören Olmama Eğilimi	İlköğretim	25	3,280	1,407	0,803	0,493	
	Lise	81	2,895	1,182			
	Lisans	127	3,071	1,154			
	Lisansüstü	22	2,932	1,237			
Girişimcilik Eğilimi Genel	İlköğretim	25	3,394	0,726	0,405	0,749	
	Lise	81	3,350	0,529			
	Lisans	127	3,412	0,456			
	Lisansüstü	22	3,468	0,446			
Girişimcilik Eğitime Yönelik Tutum	İlköğretim	25	3,836	0,998	2,790	0,041	2 > 1 2 > 3 2 > 4
	Lise	81	4,164	0,619			
	Lisans	127	3,926	0,720			
	Lisansüstü	22	3,800	0,709			

Araştırmaya katılan bireylerin girişimciliğe yönelik heveslilik puanları ortalamalarının eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($F=0,139$; $p=0,936>0.05$).

Araştırmaya katılan bireylerin yenilikçilik puanları ortalamalarının eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($F=0,731$; $p=0,534 > 0.05$).

Araştırmaya katılan bireylerin kararlılık puanları ortalamalarının eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($F=3,805$; $p=0.011 < 0.05$). Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizi yapılmıştır. eğitim düzeyi lisans olanların kararlılık puanları ($3,341 \pm 0,800$), eğitim düzeyi ilköğretim olanların kararlılık puanlarından ($2,910 \pm 0,984$) yüksek bulunmuştur. eğitim düzeyi lisansüstü olanların kararlılık puanları ($3,477 \pm 0,587$), eğitim düzeyi ilköğretim olanların kararlılık puanlarından ($2,910 \pm 0,984$) yüksek bulunmuştur. Eğitim düzeyi lisans olanların kararlılık puanları ($3,341 \pm 0,800$), eğitim düzeyi lise olanların kararlılık puanlarından ($3,068 \pm 0,833$) yüksek bulunmuştur. Eğitim düzeyi lisansüstü olanların kararlılık puanları ($3,477 \pm 0,587$), eğitim düzeyi lise olanların kararlılık puanlarından ($3,068 \pm 0,833$) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan bireylerin işgören olmama eğilimi puanları ortalamalarının eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($F=0,803$; $p=0,493 > 0.05$).

Araştırmaya katılan bireylerin girişimcilik eğilimi genel puanları ortalamalarının eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($F=0,405$; $p=0,749 > 0.05$).

Araştırmaya katılan bireylerin girişimcilik eğitime yönelik tutum puanları ortalamalarının eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($F=2,790$; $p=0.041 < 0.05$). Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizi yapılmıştır. eğitim düzeyi lise olanların girişimcilik eğitime yönelik tutum puanları ($4,164 \pm 0,619$), eğitim düzeyi ilköğretim olanların girişimcilik eğitime yönelik tutum puanlarından ($3,836 \pm 0,998$) yüksek bulunmuştur. Eğitim düzeyi lise olanların girişimcilik eğitime yönelik tutum puanları ($4,164 \pm 0,619$), eğitim düzeyi lisans olanların girişimcilik eğitime yönelik tutum puanlarından ($3,926 \pm 0,720$) yüksek bulunmuştur. Eğitim düzeyi lise olanların girişimcilik eğitime yönelik tutum

puanları ($4,164 \pm 0,619$), eğitim düzeyi lisansüstü olanların girişimcilik eğitimine yönelik tutum puanlarından ($3,800 \pm 0,709$) yüksek bulunmuştur.

Tablo 7: Girişimcilik Eğilimi Ve Girişimcilik Eğitimine Yönelik Tutum Düzeylerinin Kariyer Hedefi Göre Ortalamaları

	Grup	N	Ort	Ss	F	p	Fark
Girişimciliğe Yönelik Heveslilik	Kamu	6	3,500	0,576	5,696	0,001	3 > 1 3 > 2
	Özel	34	3,906	0,979			
	Kendi İşini Kurmak	208	4,334	0,730			
	Diğer	7	3,857	0,629			
Yenilikçilik	Kamu	6	2,889	0,807	0,522	0,667	
	Özel	34	2,363	0,797			
	Kendi İşini Kurmak	208	2,462	0,982			
	Diğer	7	2,476	0,900			
Kararlılık	Kamu	6	2,750	0,689	2,158	0,093	
	Özel	34	3,103	0,903			
	Kendi İşini Kurmak	208	3,237	0,818			
	Diğer	7	3,821	0,572			
İşgören Olmama Eğilimi	Kamu	6	3,417	0,970	3,884	0,010	3 > 2
	Özel	34	2,500	1,187			
	Kendi İşini Kurmak	208	3,123	1,185			

	Diğer	7	2,286	0,906			
Girişimcilik Eğilimi Genel	Kamu	6	3,143	0,484	4,116	0,007	3 > 2
	Özel	34	3,145	0,603			
	Kendi İşini Kurmak	208	3,446	0,487			
	Diğer	7	3,327	0,229			
Girişimcilik Eğitimine Yönelik Tutum	Kamu	6	4,300	0,276	3,183	0,025	1 > 2 3 > 2
	Özel	34	3,671	0,763			
	Kendi İşini Kurmak	208	4,033	0,718			
	Diğer	7	3,714	0,756			

Araştırmaya katılan bireylerin girişimciliğe yönelik heveslilik puanları ortalamalarının kariyer hedefi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($F=5,696$; $p=0,001 < 0,05$). Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizi yapılmıştır. Kariyer hedefi kendi işini kurmak olanların girişimciliğe yönelik heveslilik puanları ($4,334 \pm 0,730$), kariyer hedefi kamu olanların girişimciliğe yönelik heveslilik puanlarından ($3,500 \pm 0,576$) yüksek bulunmuştur. Kariyer hedefi kendi işini kurmak olanların girişimciliğe yönelik heveslilik puanları ($4,334 \pm 0,730$), kariyer hedefi özel olanların girişimciliğe yönelik heveslilik puanlarından ($3,906 \pm 0,979$) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan bireylerin yenilikçilik puanları ortalamalarının kariyer hedefi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($F=0,522$; $p=0,667 > 0,05$).

Araştırmaya katılan bireylerin kararlılık puanları ortalamalarının kariyer hedefi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($F=2,158$; $p=0,093 > 0,05$).

Araştırmaya katılan bireylerin işgören olmama eğilimi puanları ortalamalarının kariyer hedefi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($F=3,884$; $p=0.01<0.05$). Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizi yapılmıştır. Kariyer hedefi kendi işini kurmak olanların işgören olmama eğilimi puanları ($3,123 \pm 1,185$), kariyer hedefi özel olanların işgören olmama eğilimi puanlarından ($2,500 \pm 1,187$) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan bireylerin girişimcilik eğilimi genel puanları ortalamalarının kariyer hedefi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($F=4,116$; $p=0.007<0.05$). Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizi yapılmıştır. Kariyer hedefi kendi işini kurmak olanların girişimcilik eğilimi genel puanları ($3,446 \pm 0,487$), kariyer hedefi özel olanların girişimcilik eğilimi genel puanlarından ($3,145 \pm 0,603$) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan bireylerin girişimcilik eğitime yönelik tutum puanları ortalamalarının kariyer hedefi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($F=3,183$; $p=0.025<0.05$). Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizi yapılmıştır. Kariyer hedefi kamu olanların girişimcilik eğitime yönelik tutum puanları ($4,300 \pm 0,276$), kariyer hedefi özel olanların girişimcilik eğitime yönelik tutum puanlarından ($3,671 \pm 0,763$) yüksek bulunmuştur. Kariyer hedefi kendi işini kurmak olanların girişimcilik eğitime yönelik tutum puanları ($4,033 \pm 0,718$), kariyer hedefi özel olanların girişimcilik eğitime yönelik tutum puanlarından ($3,671 \pm 0,763$) yüksek bulunmuştur.

Tablo 8: Girişimcilik Eğilimi Ve Girişimcilik Eğitime Yönelik Tutum Düzeylerinin Yaşa Göre Ortalamaları

	Grup	N	Ort	Ss	F	p
Girişimciliğe Yönelik Heveslilik	30 Yaş Altı	112	4,234	0,773	2,106	0,100
	31-40 Yaş	107	4,305	0,671		
	41-50 Yaş	26	4,262	0,848		
	50 Yaş üstü	10	3,660	1,482		

Yenilikçilik	30 Yaş Altı	112	2,414	0,939	0,213	0,888
	31-40 Yaş	107	2,489	0,950		
	41-50 Yaş	26	2,551	1,115		
	50 Yaş üstü	10	2,400	0,734		
Kararlılık	30 Yaş Altı	112	3,290	0,810	1,850	0,139
	31-40 Yaş	107	3,252	0,820		
	41-50 Yaş	26	2,962	0,786		
	50 Yaş üstü	10	2,850	1,094		
İşgören Olmama Eğilimi	30 Yaş Altı	112	3,063	1,143	1,488	0,218
	31-40 Yaş	107	3,094	1,211		
	41-50 Yaş	26	2,558	1,314		
	50 Yaş üstü	10	3,050	1,189		
Girişimcilik Eğilimi Genel	30 Yaş Altı	112	3,407	0,456	2,142	0,095
	31-40 Yaş	107	3,442	0,507		
	41-50 Yaş	26	3,280	0,571		
	50 Yaş üstü	10	3,071	0,794		
Girişimcilik Eğitimine Yönelik Tutum	30 Yaş Altı	112	3,988	0,783	0,232	0,874
	31-40 Yaş	107	3,979	0,632		
	41-50 Yaş	26	4,035	0,741		
	50 Yaş üstü	10	3,810	1,068		

Araştırmaya katılan bireylerin girişimciğe yönelik heveslilik puanları ortalamalarının yaş değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan

tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır($F=2,106$; $p=0,100>0.05$).

Araştırmaya katılan bireylerin yenilikçilik puanları ortalamalarının yaş değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır($F=0,213$; $p=0,888>0.05$).

Araştırmaya katılan bireylerin kararlılık puanları ortalamalarının yaş değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır($F=1,850$; $p=0,139>0.05$).

Araştırmaya katılan bireylerin işgören olmama eğilimi puanları ortalamalarının yaş değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır($F=1,488$; $p=0,218>0.05$).

Araştırmaya katılan bireylerin girişimcilik eğilimi genel puanları ortalamalarının yaş değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır($F=2,142$; $p=0,095>0.05$).

Araştırmaya katılan bireylerin girişimcilik eğitime yönelik tutum puanları ortalamalarının yaş değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır($F=0,232$; $p=0,874>0.05$).

Tablo 9: Girişimcilik Eğilimi Ve Girişimcilik Eğitime Yönelik Tutum Düzeylerinin Cinsiyete Göre Ortalamaları

	Grup	N	Ort	Ss	t	p
Girişimciliğe Yönelik Heveslilik	Bayan	112	4,298	0,711	0,980	0,328
	Erkek	143	4,201	0,835		
Yenilikçilik	Bayan	112	2,536	0,927	1,143	0,254
	Erkek	143	2,399	0,969		
Kararlılık	Bayan	112	3,094	0,731	-2,232	0,026

	Erkek	143	3,325	0,886		
İşgören Olmama Eğilimi	Bayan	112	3,027	1,141	0,038	0,969
	Erkek	143	3,021	1,240		
Girişimcilik Eğilimi Genel	Bayan	112	3,395	0,461	-0,021	0,983
	Erkek	143	3,396	0,545		
Girişimcilik Eğitime Yönelik Tutum	Bayan	112	4,096	0,652	2,238	0,026
	Erkek	143	3,892	0,774		

Araştırmaya katılan çalışanların girişimciliğe yönelik heveslilik puanları ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır($t=0,980$; $p=0,328>0,05$).

Araştırmaya katılan bireylerin yenilikçilik puanları ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır($t=1,143$; $p=0,254>0,05$).

Araştırmaya katılan bireylerin kararlılık puanları ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur($t=-2,232$; $p=0,026<0,05$). Erkeklerin kararlılık puanları ($x=3,325$), bayanların kararlılık puanlarından ($x=3,094$) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan bireylerin işgören olmama eğilimi puanları ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır($t=0,038$; $p=0,969>0,05$).

Araştırmaya katılan bireylerin girişimcilik eğilimi genel puanları ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır($t=-0,021$; $p=0,983>0,05$).

Araştırmaya katılan bireylerin girişimcilik eğitime yönelik tutum puanları ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini

belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur($t=2,238$; $p=0,026<0,05$). Bayanların girişimcilik eğitime yönelik tutum puanları ($x=4,096$), erkeklerin girişimcilik eğitime yönelik tutum puanlarından ($x=3,892$) yüksek bulunmuştur.

Tablo 10: Girişimcilik Eğilimi Ve Girişimcilik Eğitime Yönelik Tutum Düzeylerinin Girişimcilik Faaliyetinde Bulunma Durumuna Göre Ortalamaları

	Grup	N	Ort	Ss	t	p
Girişimciliğe Yönelik Heveslilik	Evet	63	4,311	0,761	0,784	0,434
	Hayır	192	4,222	0,791		
Yenilikçilik	Evet	63	2,064	0,882	-3,905	0,000
	Hayır	192	2,589	0,940		
Kararlılık	Evet	63	3,373	0,809	1,657	0,099
	Hayır	192	3,175	0,830		
İşgören Olmama Eğilimi	Evet	63	3,079	1,324	0,427	0,670
	Hayır	192	3,005	1,153		
Girişimcilik Eğilimi Genel	Evet	63	3,386	0,492	-0,180	0,857
	Hayır	192	3,399	0,515		
Girişimcilik Eğitime Yönelik Tutum	Evet	63	4,044	0,685	0,784	0,434
	Hayır	192	3,962	0,743		

Araştırmaya katılan bireylerin girişimciliğe yönelik heveslilik puanları ortalamalarının girişimcilik faaliyeti değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır($t=0,784$; $p=0,434>0,05$).

Araştırmaya katılan bireylerin yenilikçilik puanları ortalamalarının girişimcilik faaliyeti değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur($t=-3,905$; $p=0,000<0,05$). Girişimcilik faaliyetinde bulunmayanların yenilikçilik puanları

($x=2,589$), Girişimcilik faaliyetinde bulunanların yenilikçilik puanlarından ($x=2,064$) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan bireylerin kararlılık puanları ortalamalarının girişimcilik faaliyeti değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır($t=1,657$; $p=0,099>0,05$).

Araştırmaya katılan bireylerin işgören olmama eğilimi puanları ortalamalarının girişimcilik faaliyeti değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır($t=0,427$; $p=0,670>0,05$).

Araştırmaya katılan bireylerin girişimcilik eğilimi genel puanları ortalamalarının girişimcilik faaliyeti değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır($t=-0,180$; $p=0,857>0,05$).

Araştırmaya katılan bireylerin girişimcilik eğitime yönelik tutum puanları ortalamalarının girişimcilik faaliyeti değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır($t=0,784$; $p=0,434>0,05$).

Tablo 11: Girişimcilik Eğilimi Ve Girişimcilik Eğitime Yönelik Tutum Düzeylerinin Medeni Duruma Göre Ortalamaları

	Grup	N	Ort	Ss	t	p
Girişimciliğe Yönelik Heveslilik	Evli	127	4,257	0,811	0,259	0,796
	Bekar	128	4,231	0,757		
Yenilikçilik	Evli	127	2,520	0,915	1,017	0,310
	Bekar	128	2,398	0,986		
Kararlılık	Evli	127	3,205	0,862	-0,361	0,719
	Bekar	128	3,242	0,796		
İşgören Olmama Eğilimi	Evli	127	3,004	1,201	-0,260	0,795

	Bekar	128	3,043	1,194		
Girişimcilik Eğilimi Genel	Evli	127	3,405	0,537	0,294	0,769
	Bekar	128	3,386	0,481		
Girişimcilik Eğitime Yönelik Tutum	Evli	127	4,020	0,694	0,823	0,411
	Bekar	128	3,945	0,762		

Araştırmaya katılan bireylerin girişimcilğe yönelik heveslilik puanları ortalamalarının medeni durum değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır($t=0,259$; $p=0,796>0,05$).

Araştırmaya katılan bireylerin yenilikçilik puanları ortalamalarının medeni durum değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır($t=1,017$; $p=0,310>0,05$).

Araştırmaya katılan bireylerin kararlılık puanları ortalamalarının medeni durum değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır($t=-0,361$; $p=0,719>0,05$).

Araştırmaya katılan bireylerin işgören olmama eğilimi puanları ortalamalarının medeni durum değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır($t=-0,260$; $p=0,795>0,05$).

Araştırmaya katılan bireylerin girişimcilik eğilimi genel puanları ortalamalarının medeni durum değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır($t=0,294$; $p=0,769>0,05$).

Araştırmaya katılan bireylerin girişimcilik eğitime yönelik tutum puanları ortalamalarının medeni durum değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır($t=0,823$; $p=0,411>0,05$).

Tablo 12: Girişimcilik Eğilimi Ve Girişimcilik Eğitime Yönelik Tutum Düzeyleri Arasındaki İlişkiler

		Eğitime Yönelik	Yönelik Heveslilik	Yenilikçilik	Kararlılık	Olmama Eğilimi	Eğilimi Genel
Girişimcilik Eğitime Yönelik Tutum	r	1,000					
	p	0,000					
	N	255,000					
Girişimcilğe Yönelik Heveslilik	r	0,503**	1,000				
	p	0,000	0,000				
	N	255,000	255,000				
Yenilikçilik	r	-0,120	-0,057	1,000			
	p	0,055	0,367	0,000			
	N	255,000	255,000	255,000			
Kararlılık	r	0,042	0,279**	0,004	1,000		
	p	0,500	0,000	0,946	0,000		
	N	255,000	255,000	255,000	255,000		
İşgören Olmama Eğilimi	r	0,056	0,086	0,108	0,091	1,000	
	p	0,376	0,173	0,086	0,147	0,000	
	N	255,000	255,000	255,000	255,000	255,000	
Girişimcilik Eğilimi Genel	r	0,267**	0,686**	0,408**	0,651**	0,468**	1,000
	p	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	N	255,000	255,000	255,000	255,000	255,000	255,000

Girişimciliğe yönelik heveslilik ile girişimcilik eğitimine yönelik tutum arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişki bulunmuştur($r=0.503$; $p=0,000<0.05$). Buna göre girişimciliğe yönelik heveslilik arttıka girişimcilik eğitimine yönelik tutum artmaktadır.

Yenilikçilik ile girişimcilik eğitimine yönelik tutum arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişki bulunmamaktadır.

Yenilikçilik ile girişimciliğe yönelik heveslilik arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişki bulunmamaktadır.

Kararlılık ile girişimcilik eğitimine yönelik tutum arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişki bulunmamaktadır.

Kararlılık ile girişimciliğe yönelik heveslilik arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişki bulunmuştur($r=0.279$; $p=0,000<0.05$). Buna göre kararlılık arttıka girişimciliğe yönelik heveslilik artmaktadır.

Kararlılık ile yenilikçilik arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişki bulunmamaktadır.

İşgören olmama eğilimi ile girişimcilik eğitimine yönelik tutum arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişki bulunmamaktadır.

İşgören olmama eğilimi ile girişimciliğe yönelik heveslilik arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişki bulunmamaktadır.

İşgören olmama eğilimi ile yenilikçilik arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişki bulunmamaktadır.

İşgören olmama eğilimi ile kararlılık arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişki bulunmamaktadır.

Girişimcilik eğilimi genel ile girişimcilik eğitimine yönelik tutum arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişki bulunmuştur($r=0.267$; $p=0,000<0.05$). Buna göre girişimcilik eğilimi genel arttıka girişimcilik eğitimine yönelik tutum artmaktadır.

Girişimcilik eğilimi genel ile girişimciliğe yönelik heveslilik arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişki bulunmuştur($r=0.686$; $p=0,000<0.05$). Buna göre girişimcilik eğilimi genel arttıka girişimciliğe yönelik heveslilik artmaktadır.

Girişimcilik eğilimi genel ile yenilikçilik arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişki bulunmuştur($r=0.408$; $p=0,000<0.05$). Buna göre girişimcilik eğilimi genel arttıka yenilikçilik artmaktadır.

Girişimcilik eğilimi genel ile kararlılık arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişki bulunmuştur($r=0.651$; $p=0,000<0.05$). Buna göre girişimcilik eğilimi genel arttıka kararlılık artmaktadır.

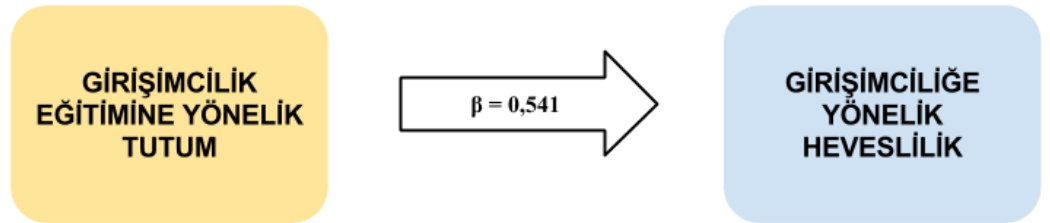

Girişimcilik eğilimi genel ile işgören olmama eğilimi arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişki bulunmuştur ($r=0.468$; $p=0,000<0.05$). Buna göre girişimcilik eğilimi genel arttıkça işgören olmama eğilimi artmaktadır.

Tablo 13: Girişimcilik Eğitime Yönelik Tutumun Girişimciliğe Yönelik Heveslilik Üzerine Etkisi

Bağımlı Değişken	Bağımsız Değişken	β	t	p	F	Model (p)	R ²
Girişimciliğe Yönelik Heveslilik	Sabit	2,089	8,839	0,000	85,836	0,000	0,250
	Girişimcilik Eğitime Yönelik Tutum	0,541	9,265	0,000			

girişimcilik eğitime yönelik tutum ile girişimciliğe yönelik heveslilik arasındaki ilişki belirlemek üzere yapılan regresyon analizi istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($F=85,836$; $p=0,000<0.05$). girişimciliğe yönelik heveslilik düzeyinin belirleyicisi olarak girişimcilik eğitime yönelik tutum değişkenleri ile ilişkisinin (açıklayıcılık gücünün) güçlü olduğu görülmüştür ($R^2=0,250$). Bireylerin girişimcilik eğitime yönelik tutum düzeyi girişimciliğe yönelik heveslilik düzeyini arttırmaktadır ($\beta=0,541$).

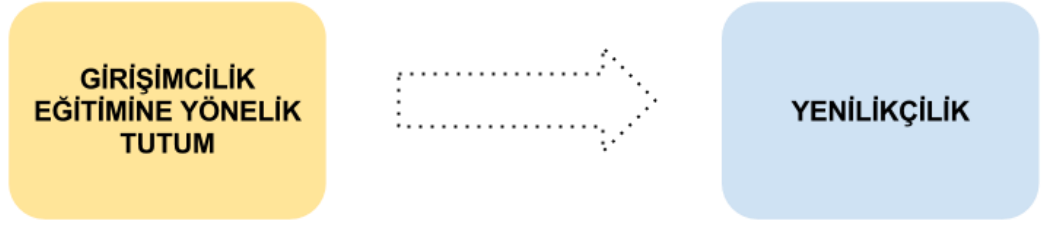

Şekil 4: Girişimcilik Eğitime Yönelik Tutumun Girişimciliğe Yönelik Heveslilik Üzerine Etkisi Sonuç Modeli

Tablo 14: Girişimcilik Eğitime Yönelik Tutumun Yenilikçilik Üzerine Etkisi

Bağımlı Değişken	Bağımsız Değişken	β	t	p	F	Model (p)	R ²
Yenilikçilik	Sabit	3,085	9,348	0,000	3,719	0,055	0,011
	Girişimcilik Eğitime Yönelik Tutum	-0,157	-1,928	0,055			

girişimcilik eğitime yönelik tutum ile yenilikçilik arasındaki ilişki belirlemek üzere yapılan regresyon analizi istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($F=3,719$; $p=0,055>0,050$).

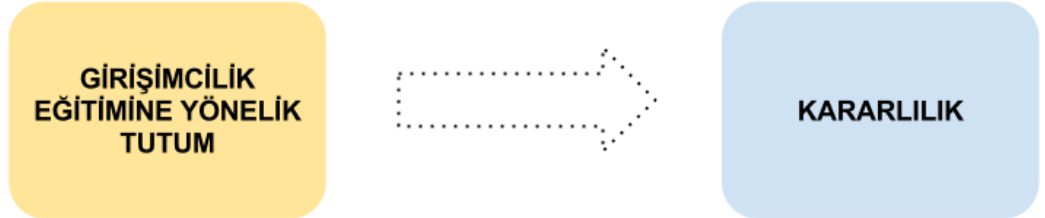

Şekil 5: Girişimcilik Eğitime Yönelik Tutumun Yenilikçilik Üzerine Etkisi Sonuç Modeli

Tablo 15: Girişimcilik Eğitime Yönelik Tutumun Kararlılık Üzerine Etkisi

Bağımlı Değişken	Bağımsız Değişken	β	t	p	F	Model (p)	R^2
Kararlılık	Sabit	3,031	10,489	0,000	0,457	0,500	-
	Girişimcilik Eğitime Yönelik Tutum	0,048	0,676	0,500			

girişimcilik eğitime yönelik tutum ile kararlılık arasındaki ilişki belirlemek üzere yapılan regresyon analizi istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($F=0,457$; $p=0,500>0,050$).

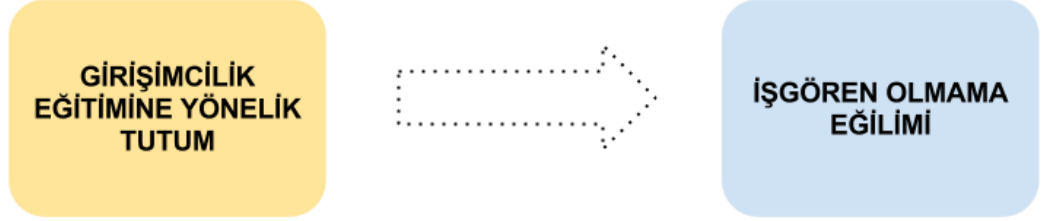
Şekil 6: Girişimcilik Eğitime Yönelik Tutumun Kararlılık Üzerine Etkisi Sonuç Modeli

Tablo 16: Girişimcilik Eğitime Yönelik Tutumun İşgören Olmama Eğilimi Üzerine Etkisi

Bağımlı Değişken	Bağımsız Değişken	β	t	p	F	Model (p)	R^2
İşgören Olmama Eğilimi	Sabit	2,660	6,380	0,000	0,786	0,376	-
	Girişimcilik Eğitime	0,091	0,887	0,376			

	Yönelik Tutum						
--	---------------	--	--	--	--	--	--

girişimcilik eğitime yönelik tutum ile işgören olmama eğilimi arasındaki ilişki belirlemek üzere yapılan regresyon analizi istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($F=0,786$; $p=0,376>0,050$).

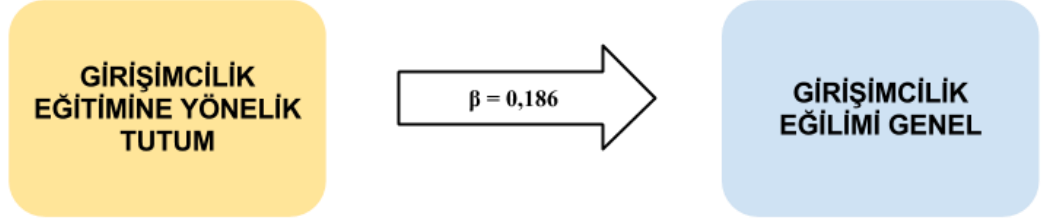

Şekil 7: Girişimcilik Eğitime Yönelik Tutumun İşgören Olmama Eğilimi Üzerine Etkisi Sonuç Modeli

Tablo 17. Girişimcilik Eğilimi Genel Üzerine Etkisi

Bağımlı Değişken	Bağımsız Değişken	β	t	p	F	Model (p)	R^2
Girişimcilik Eğilimi Genel	Sabit	2,653	15,491	0,000	19,398	0,000	0,068
	Girişimcilik Eğitime Yönelik Tutum	0,186	4,404	0,000			

girişimcilik eğitime yönelik tutum ile girişimcilik eğilimi genel arasındaki ilişki belirlemek üzere yapılan regresyon analizi istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($F=19,398$; $p=0,000<0,05$). girişimcilik eğilimi genel düzeyinin belirleyicisi olarak girişimcilik eğitime yönelik tutum değişkenleri ile ilişkisinin (açıklayıcılık gücünün) zayıf olduğu görülmüştür ($R^2=0,068$). Bireylerin girişimcilik eğitime yönelik tutum düzeyi girişimcilik eğilimi genel düzeyini arttırmaktadır ($\beta=0,186$)

Şekil 8: Girişimcilik Eğitime Yönelik Tutumun Girişimcilik Eğilimi Genel Üzerine Etkisi Sonuç Modeli

4. SONUÇ

Ülkemizde ilköğretimden üniversiteye kadar girişimcilik eğitimleri istenilen düzeyde değildir. Bu durum girişimcilik potansiyeline sahip bireylerin piyasaya çıkmamasına ve girişimci sayısının az olmasına da etkili olmuştur. Bu eksikliği gidermek amacıyla Kosgeb'in destek ve çabalarıyla ülkenin her bölgesinde girişimcilik eğitimleri düzenlenmektedir. 2014'ün ilk 6 ayına kadar 230 bini aşkın kişi girişimcilik eğitimi alarak bilinçli girişimci aday haline gelmiştir. Bu çalışmada da Kosgeb destekli girişimcilik kurslarında eğitim alan bireylere aldıkları eğitimin girişimcilik eğilimini açığa çıkarmadaki etkisi araştırılmıştır. Bu amaçla, İstanbul ilinde Kosgeb destekli girişimcilik kurslarında da eğitim alan 255 girişimci adayına anket uygulanmıştır. Araştırma da girişimcilik eğitime yönelik tutum ölçeği ve girişimcilik eğilimi ölçeği kullanılmış, ölçeklerin geçerli ve güvenilir olduğu anlaşılmıştır. Bireylerin "girişimcilik eğitime yönelik" tutum düzeyinin 3,982 yüksek, "girişimcilik eğilimi genel puanının" 3,396 orta düzeyde ve eğilimin alt boyutu olan "girişimciliğe yönelik heveslilik" 4.244 çok yüksek olduğu görülmüştür. Eğitime katılan bireylere tanımlayıcı özellikte sorular sorulmuştur. Tanımlayıcı özellikler bakımından elde edilen sonuçlar şu şekildedir:

Eğitime katılan girişimci adaylarının %43,9 bayan, %56,1 erkektir. Bu oran daha önce ülkemizde yapılan diğer araştırmalara kıyasla kadın girişimci adaylarının sayısının arttığını göstermektedir. Girişimci adaylarının yaş aralıklarının; %43,9 30 yaş altı, %42 31-40 yaş aralığında, %10 41-50 yaş aralığında, %3,9 50 yaş üstü olduğu görülmektedir. Hisrich ve Peters (1998)' e göre "Kronolojik yaş dikkate alındığında birçok girişimcinin girişimcilik kariyerine 22-45 yaş aralığında başladığı görülmektedir. Diğer yandan; erken yaşlarda başlanılan girişimcilik kariyerinin ilerleyen yaşlarda gerçekleştirilen girişimcilik kariyerine göre daha iyi sonuç verdiği görülmüştür (Gürol 2006;26). Araştırmaya katılan girişimci adaylarının büyük bir çoğunluğunun 22-45 yaş aralığında olması girişimci adaylar için büyük bir avantaj olarak görülebilir.

Girişimci adayların medeni durumuna baktığımızda %49,8 evli, %50,2 bekar olduğu görülmüştür. Girişimci adayların eğitim düzeylerinin; %9,8 İlköğretim, %31,8 Lise, %49,8 Lisans, %8,6 Lisansüstüdür. Hisrich (1985)' eğitim düzeylerinin girişimciliği etkileyen önemli bir faktör olarak görüldüğünü belirtmiş ve girişimcilerin, diğer insanlardan daha az eğitilmiş olduğu söylenebilir; araştırma sonuçlarına göre durumun böyle olmadığı tespit edilmiştir. Girişimcilerin eğitim düzeylerinin, girişimcilik süreci ve sonrasında karşılaşılan problemlerle uğraşma ve problemlere çözüm yolları bulmada etkili olduğu görülmüştür (Tulunay, 2010:59). Araştırmaya katılan girişimci adaylarının çoğunluğunun eğitim seviyesinin yüksek olması adayların girişimcilik sürecinde problemleri çözme konusunda avantajlı olduklarını göstermektedir.

Aylık gelir açısından girişimci adayların %39,6 1000 TL altı, %26,3 1000-2000 TL, %16,5 2000-3000 TL, %9 3000-5000 TL, %8,6 5000 TL dağılımındadır. Daha önce girişimcilik faaliyetin de bulunup bulunmadığı ile ilgili soruya %24,7 girişimcilik faaliyetin de bulunduğunu, %75,3 girişimcilik faaliyetin de bulunmadığını belirtmiştir. Adaylar kariyer hedefi ile ilgili soruya %81,6 kendi işini kurmak, %13,3 özel, %2,4 kamu ve %2,7 diğer olarak belirtmişlerdir.

Girişimcilik eğitime yönelik tutumu demografik değişkenler açısından incelediğimizde aylık gelir, yaş ve girişimcilik faaliyetine göre anlamlı fark bulunmamıştır. Ancak; araştırmaya katılan bireylerin eğitime yönelik tutumları eğitim düzeyi değişkeni açısından incelendiğinde anlamlı fark bulunmuş ve eğitim düzeyi lise olanların eğitime yönelik tutumları eğitim düzeyi, ilköğretim, lisans ve yüksek lisans olanlardan yüksek olduğu tespit edilmiştir. Eğitim düzeyi lise seviyesinden düştükçe ve yükseldikçe girişimcilik eğitime yönelik tutumun azaldığı görülmektedir.

Eğitime yönelik tutumun kariyer hedefi değişkeni açısından incelediğimizde anlamlı fark bulunmuştur. Kariyer hedefi kamu olanların eğitime yönelik tutumu, kariyer hedefi kendi işini kurmak ve özel sektör olanların eğitime yönelik tutumlarından yüksek olduğu tespit edilmiştir. Girişimci adayları cinsiyet değişkeni açısından incelediğimiz de bayanların eğitime yönelik tutumlarının erkek girişimci adayların eğitime yönelik tutumundan yüksek olduğu görülmektedir.

Girişimcilik eğiliminin genel ve alt boyutlarının (girişimciliğe yönelik heveslilik, yenilikçilik, kararlılık ve iş gören olmama) demografik değişkenler açısından incelediğimiz de de aylık gelir, yaş ve medeni durum demografik değişkeni arasında anlamlı fark bulunmamıştır.

Diğer yandan; girişimcilik eğilimi genel puanının eğitim düzeyi ve cinsiyet değişkeni arasında anlamlı fark bulunmamış fakat kararlılık alt boyutunda anlamlı fark bulunmuştur. Erkeklerin kararlılık puanı bayanlardan yüksek olduğu tespit edilmiş ve eğitim düzeyi ilköğretim düzeyine doğru gidildikçe girişimciliğe yönelik kararlılık puanlarının düştüğü görülmüştür. Erkeklerin bayanlardan daha kararlı olmasının ekonomik anlam da ülkemiz de evin idaresinin erkekte olduğunun bir göstergesi olarak görülebilir. Erkeklerin bayanlardan daha kararlı olması ülkemizde ve dünya da yapılan birçok araştırma sonucuyla paralellik göstermektedir.

Eğilimin genel puanının kariyer hedefi değişkenine göre anlamlı fark bulunmuş; kariyer hedefi kendi işini kurmak olanların girişimcilik eğilimi genel puanı kariyer hedefi özel, kamu ve diğer olanlardan yüksek olduğu görülmüştür. Elde edilen bu sonuç Bozkurt vd. (2011) yaptığı çalışma ile paralellik göstermektedir.

Eğitim alan adayların girişimcilik eğilimlerinin girişimcilik faaliyeti değişkenine göre incelendiğin de eğilim genel puanının girişimcilik faaliyet değişkeni arasında anlamlı fark bulunmamıştır. Ancak, eğilimin alt boyu olan yenilikçilik boyutun da anlamlı fark bulunmuştur. Girişimcilik faaliyetin bulunmayanların yenilikçilik puanı girişimcilik faaliyetin de bulunanların yenilikçilik puanlarından yüksek olduğu grlmuştr.

Girişimcilik eğiliminin kendi alt boyutlarıyla (girişimciliğe yönelik heveslilik, yenilikçilik, kararlılık ve işgören olmama) anlamlı ilişkisi bulunmuştur. Alt boyutlarından kararlılık alt boyutu ile girişimciliğe yönelik heveslilik alt boyutu arasında da anlamlı ilişki bulunmuştur. Kararlılık arttıka girişimciliğe yönelik hevesliliğin arttığı görülmektedir.

Girişimcilik eğitimi alan 255 girişimci adayına uyguladığımız anketlerin istatistiksel analizi sonucunda girişimcilik eğitiminin girişimcilik eğilimi üzerinde etkisi olduğu tespit edilmiştir. Bu bulgulara göre hipotezimiz kabul edilmiştir.

Girişimcilik eğitimlerinin girişimcilik eğilimine etki ettiği desteklenmiştir. Elde edilen bu sonuç literatürde yapılan benzer araştırmalarla paralellik göstermektedir(Balaban ve zdemir,2008; Bozkurt vd.2011; İpçioğlu ve Taşer,2009; İbiioğlu vd,2010). Eğitime yönelik tutumum girişimcilik eğilimin alt boyutu olan girişimciliğe yönelik heveslilik üzerinde etkisi olduğu; kararlılık, yenilikçilik, işgören olmama alt boyutun da etkisinin olmadığını görülmektedir. Araştırma sonucu ortaya çıkan tablo da; eğitimlerin girişimci adaylar üzerinde motive edici bir unsur olmaktan öteye gidemediği grlmuştr. Bu sonuç girişimcilik eğitimlerinin tekrar gözden geçirilmesine ve bazı düzenlemeler yapılmasının kaçınılmaz olduğunu göstermiştir. Bu araştırmadan yola çıkılarak eğitimlerdeki eksiklik ve bu eksikliklerin giderilmesi için yapılacak öneriler şu şekilde özetlenebilir:

Eğitime katılacak bireyler girişimci kişiliğe sahip olmalı ve girişimciliği son are olarak değil de bir kariyer olarak düşünen bireylerin seçilmesine zen gösterilmelidir. Bunun için eğitime alınacak bireylerin girişimci kişilik özelliğini ölçen n bir test ve mülakat yöntemi ile eğitime alınması gerekmektedir.

Farklı eğitim seviyesinde olan bireyler, aynı sınıfta eğitim almamalıdır. Eğitim seviyelerine göre sınıfların oluşturulmasına zen gösterilmelidir.

Eğitim sresinin kısa olması ve eğitim grubunun yaş ortalamasının 18 ve üzeri olması girişimciliğin heveslilik düzeyinde kalmasındaki en büyük etkendir. Girişimcilik eğitimlerinin ilköğretimden başlayarak bireylerin düzeylerine uygun eğitimler verilmesi, bireylerin yenilikçi, kararlı bir girişimci olmaları sağlayabilir.

Eğitim sonun da eğitim alan bireylerin takip edilmemesi eğitimin etkililiği ve verimliliğinin denetlenebilirliği açısından büyük bir sorundur. Kosgeb tarafından takip sistemi oluşturulmalıdır. Eğitim alan bireylerin girişimci projelerini hayata geçirip geçirmediğini takip

sistemi tarafından kontrol edilmelidir. Takip sistemi sayesinde projenin hayata geçirilmesi sırasında girişimci adayların karşılaştıkları sorunlar tespit edilerek eğitimin içeriği düzenlenerek sürekli iyileştirilmelidir.

Bu sonuçlar ışığında da, Kosgeb destekli girişimcilik eğitimlerinin girişimcilik eğilimini açığa çıkarmada yeterli düzeyde etkili olmadığını görülmektedir. Kosgeb destekli girişimcilik eğitimlerinin de bazı düzenlemelerin yapılması ve önlemlerin alınarak eğitimlere devam etmesi kaçınılmazdır. Eğitimlerin bölgelerin coğrafi, sosyal, kültürel ve ekonomik durumuna uygun revize edilerek verilmesi gerekmektedir. Bu sayede eğitim istenilen seviyeye ulaşır ve girişimcilik bir heves olmaktan çıkıp bir eyleme dönüşebilecektir.

EKLER

Sayın Katılımcılar,

Bu çalışma; “Girişimcilik Eğitiminin Girişimcilik Eğilimi Üzerine Etkisi” konulu tez çalışmasının uygulama kısmı ile ilgilidir. Yapılan araştırma tamamıyla akademik nitelikli olup çalışmadan elde edilecek bilgiler bilimsel amaca yönelik olarak kullanılacak ve alınan cevaplar kesinlikle gizli tutulacaktır.

Çalışmaya yapacağınız değerli katkılarınızdan dolayı şimdiden teşekkür eder, saygılarımı sunarım.

Doç. Dr. Haluk TANRIVERDİ
Tez Danışmanı

Gül Nazik BAYRAM
Hasan Kalyoncu Üniversitesi Yüksek Lisans Öğrencisi

1.BÖLÜM Lütfen aşağıda yer alan kişisel bilgilerinizi belirtiniz.

Cinsiyetiniz?

( ) Bayan ( ) Erkek

Yaş Grubunuz?

( ) 20 ve altı ( ) 20-30 ( ) 31-40 ( ) 41-50 ( ) 51 ve üzeri

Medeni Durumunuz?

( ) Evli ( ) Bekâr

Eğitim Durumunuz?

( ) Okur Yazar ( ) İlköğretim ( ) Ortaöğretim ( ) Lisans ( ) Lisansüstü

Aylık geliriniz?

( ) 0-1000 ( ) 1000-2000 ( ) 2000-3000 ( ) 3000-5000 ( ) 5000 ve üzeri

Daha önce girişimcilik faaliyetin de bulundunuz mu?

( ) Evet ( ) Hayır

Kariyer hedefi

( ) Kamu sektörü

( ) Özel sektör

( ) Aile yanında

( ) Kendi işini kurmak

( ) Diğer

II. BÖLÜM: GİRİŞİMCİLİK EĞİLİMİ ÖLÇEĞİ 4 FAKTÖR TOPLAM 14 MADDE

Lütfen aşağıdaki ifadeleri dikkatlice okuyarak, mevcut duygu ve düşüncelerinizi en iyi yansıtan seçeneği (X) ile işaretleyiniz.

1-Kesinlikle Katılmıyorum, 2-Katılmıyorum, 3-Kararsızım, 4-Katılıyorum,
5-Kesinlikle Katılıyorum

1. FAKTÖR: GİRİŞİMCİLİĞE YÖNELİK HEVESLİLİK 5 MADDE		1	2	3	4	5
1	Kendi işimi kurmak için gerekli fırsatları yaratma yeteneğine sahibim.					
2	Kesinlikle kendi işimi kurmayı hedefliyorum.					
3	Mutlaka girişimci olmaya odaklanıyorum.					
4	Sosyal yaşamı, iş yaşamımı, eğlenceyi dengeli bir şekilde yaşayan bir kişiliğe sahip olmak isterim.					
5	Mevcut gerçeklere birebir bağlı kalarak hareket etmeyi tercih ederim.					
2. FAKTÖR: YENİLİKÇİLİK 3 MADDE						
6	İnanmadığım bir konu dahi olsa kural dışı davranmayı ve marjinal olmayı göze alamam.					
7	Çok çalışkan, sürekli hedef büyüten bir kişiliğe sahip olmak istemem.					
8	Kariyerimin gelecek 5 yılında yüksek maaşlı bir iş fırsatı karşına çıksa, kabul ederim.					
3. FAKTÖR: KARARLILIK 4 MADDE						
9	İnanmadığım bir konuda çoğunluğun eğilimine uymayarak negatif bir değerlendirmeye maruz kalma pahasına karar veririm.					
10	Gerçekleri zorlayarak sezgiye, hislere ve hayallere dayalı hareket etmeyi tercih ederim.					
11	Kariyerim için gerekli olsa dahi önceliklerimden vazgeçmem.					
12	Bir işin fırsatlar sunması; emniyetli ve garantili olmasından daha önemlidir.					

3. FAKTÖR: İŞGÖREN OLMAMA EĞİLİMİ 2 MADDE						
13	Kamu sektöründe çalışmayı planlamıyorum.					
14	Asla özel sektörde çalışmayı planlamıyorum.					

III. BÖLÜM: GİRİŞİMCİLİK EĞİTİMİ ÖLÇEĞİ 1 FAKTÖR 10 MADDE

Lütfen aşağıdaki ifadeleri dikkatlice okuyarak, mevcut duygu ve düşüncelerinizi en iyi yansıtan seçeneği (X) ile işaretleyiniz.

1-Kesinlikle Katılmıyorum, 2-Katılmıyorum, 3-Kararsızım, 4-Katılıyorum,
5-Kesinlikle Katılıyorum

1 FAKTÖR 10 MADDE	1	2	3	4	5
1- Girişimcilik eğitimi, girişimde bulunma konusunda beni olumsuz etkiledi.					
2- Girişimcilik eğitimi, girişimci olma yolundaki düşüncelerimi olumlu yönde etkiledi.					
3- Girişimcilik eğitimi, önceden fark etmediğim potansiyeli açığa çıkardı					
4- Aldığım eğitim ile “ Ben de girişimci olabilirim” düşüncesi ağırlık kazanmaya başladı.					
5- Girişimcilik eğitimi , girişimciliği bir kariyer olarak düşünmeme sebep oldu.					
6- Başarılı bir girişimci olmak için en önemli unsur eğitimidir.					
7- Girişimcilik potansiyelinin geliştirilmesinde eğitim önemli bir unsurdur.					
8- Eğitim sayesinde gençlerin girişimcilik potansiyeli geliştirilebilir.					
9- Potansiyelimin girişimciliğe uygun olmadığını girişimcilik eğitimi ile görmüş oldum.					
10- Eğitimin başarılı bir girişimci olunmasında etken bir unsur olduğunu düşünmüyorum.					

KAYNAKÇA

- Abiyev, V. ve Özgür, M. (2013). Ekonomik gelişme ve girişimcilik, H. Karadal (Ed.), *Girişimcilik* (ss.125-140). İstanbul: Beta Basım.
- Arıkan, S. (2002). *Girişimcilik temel kavramlar ve bazı güncel konular*. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Alpugan, O. (1996). *İşletme bilimine giriş*. Trabzon: Derya Kitabevi.
- Altınköprü, T. (2005). *Şahsiyet analizi*. İstanbul: Hayat Yayınları.
- Aslan, Y. (2009). *Türkiye’de büyüme odaklı ve yenilikçi bir girişimcilik politikası çerçevesi geliştirme ve politika açıklarının belirlenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta.
- Akın, A. ve Zor, İ. (2009). İşletmecilik eğitiminin bireyin girişimci niteliklerinin geliştirilmesine etkileri. *İş, güç, endüstri ilişkileri ve insan kaynakları dergisi*, 11(1), 113-138.
- Aykan, E. (2002). *Girişimcilik ve girişimcilerin liderlik davranışları(Kayseri’de bir uygulama)*. Yüksek lisans tezi, Erciyes Üniversitesi, Kayseri.
- Aytaç, Ö. (2006). Girişimcilik: sosyo-kültürel bir perspektif. *Dumlupınar Üniversitesi sosyal bilimler dergisi*, 15(1), 139-160.
- Avşar, M. (2007). *Yükseköğretimde öğrencilerin girişimcilik eğilimlerinin araştırılması, Çukurova Üniversitesinde bir uygulama*. Yüksek lisans tezi, Çukurova Üniversitesi, Adana.
- Balaban, Ö. ve Özdemir, Y. (2008). Girişimcilik eğitiminin girişimcilik eğilimi üzerindeki etkisi: Sakarya Üniversitesi örneği. *Girişimcilik ve kalkınma dergisi*, 3(2), 134-148.
- Bayraktar, S. (2011). Avrupa Birliği mesleki eğitim programlarında girişimcilik eğitimlerinin ekonomik kalkınmadaki önemi. *Cumhuriyet Üniversitesi İİBF dergisi*, 12(1), 245-264.
- Birçek, A. (2008). *Girişimci kişilik özelliklerinin liderlik bağlamında incelenmesi*. Yüksek lisans tezi, Çanakkale On sekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale.
- Bozkurt, Ö. (2007). Girişimcilik eğiliminde kişilik özelliklerinin önemi. *Girişimcilik ve kalkınma dergisi*, 1(2), 93-111.
- Bozkurt, Ö. Aslan, Z. ve Göral, M. (2011). *Yükseköğretimde verilen girişimcilik eğitiminin öğrencilerin girişimcilik eğilimine etkisi: Teknik program ve sosyal program karşılaştırmalı bir araştırma*. Uluslararası yükseköğretim kongresi yeni yönelişler ve sorunlar (ss.822-833). İstanbul: Deomed Yayıncılık.

- Bozkurt, Ö ve Alpaslan, A. (2013). Girişimcilerde bulunması gereken özellikler ile girişimcilik eğitimi: Girişimci ve öğrenci görüşleri. *Girişimcilik ve kalkınma dergisi*, 8(1), 7-28.
- Cansız, E. (2007). *Süleyman Demirel Üniversitesi öğrencilerinin girişimcilik özelliklerinin belirlenmesi*. Yüksek lisans tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta.
- Çelik, E. (2006). *Girişimcilerin girişimcilik tipleri ile çalışma amaçları arasındaki ilişki*, Yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Çelik, A. ve Akgemci, T. (1998). *Girişimcilik kültürü ve kobiler*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Çetin, C. (2012). *Stratejik düşünce ve kurumsal girişimcilik*. İstanbul: İTO Yayınları.
- Dilsiz, İ. ve Kölük, N. (2008). *Girişimcilik*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Doğan, S. Altın, H. ve Başar, E. (2010). *Girişimcilik* (1. Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Doğan, N. (2013). *Türkiye’de girişimcilik eğilimi: Üniversite öğrencilerine yönelik bir araştırma*. Doktora tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Duran, C. ve Büber, H. (2013). Girişimcilik hislerine eğitimin katkısı: Kütahya Meslek Yüksek Okulu örneği, *Girişimcilik ve kalkınma dergisi*, 8(2), 33-56.
- Döm, S. (2008). *Girişimcilik ve küçük işletme yöneticiliği*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Engler, B. (2009). *Personality Theories, an introduction*. Houghton mifflin harcourt (HMH) pages: 542 published: 1985-06-20 ISBN-10.
- Erdem, F. (2001). Girişimcilerde risk alma eğilimi ve belirsizliğe tolerans ilişkisine kültürel yaklaşım. *Akdeniz Üniversitesi İİBF dergisi*, (2),43-61.
- Erdurur, K. (2012). *Girişimci kişilik özelliklerinin girişimcilik eğilimine etkisi*. Yüksek lisans tezi, Düzce Üniversitesi, Düzce.
- Eren, E. (2010). *Örgütsel davranış ve yönetim psikolojisi*. İstanbul: Beta Basım.
- Er, P. (2012). *Girişimcilik ve yenilik kavramlarının iktisadi düşüncedeki yeri: Joseph.A. Schumpeter*, Yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Girginer, N. ve Uçkun, N. (2004). *İşletmecilik eğitimi alan lisans öğrencilerinin girişimciliğe bakış açıları: Eskişehir Osmangazi Üniversitesi iktisadi ve idari bilimler fakültesi işletme bölümü öğrencilerine yönelik bir uygulama*. 3. Ulusal bilgi, ekonomi ve yönetim kongresi bildiriler kitabı (ss.783-795), Eskişehir.
- Güney, S. (2009). *Davranış bilimleri* (5.Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

- Günel, Ö. (2010). İşletmelerde yıldırma olgusu ve yıldırma mağdurlarının kişilik özelliklerine ilişkin bir araştırma. *Dokuz Eylül Üniversitesi sosyal bilimler enstitüsü dergisi*, 12(3), 37-65.
- Güler, B. (2010). *Sosyal girişimcilik* (1 Basım) Ankara: Elif Yayınevi.
- Gürol, M. (2006). *Küresel arena'da girişimci ve girişimcilik*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Halıcı, E. (2005). *Girişimcilik ve teknoparklar: Girişimciliğin eski ve yeni yüzü*. http://www.emo.org.tr/etkinlikler/egitim/etkinlik_bildirileri_detay.php?etkinlikkod=19&bilkod=350. Erişim Tarihi 12.12.2014.
- Işık, N. (2006). *Öğretmen adaylarının benlik kavramı ile mesleki benlik kavramları arasındaki bağdaşımın bazı değişkenlere göre incelenmesi: Selçuk Üniversitesi örneği*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi, Konya.
- İraz, R. (2005). *Yaratıcılık ve yenilik bağlamında girişimcilik ve kobiler*. Konya: Çizgi Kitabevi.
- İbicioğlu, H. Taş, S. ve Özmen, İ. (2010). Üniversite eğitiminin girişimcilik düşüncesinin değişimine etkisi: Üniversite öğrencileri üzerine bir uygulama. *Alanya işletme fakültesi dergisi*, 2(1), 53-74.
- İşcan, F. ve Kaygın, E. (2011). Üniversite öğrencilerin girişimcilik eğilimlerini belirlemeye yönelik bir araştırma. *Atatürk Üniversitesi sosyal bilimler enstitüsü dergisi*, 15(2), 443-462.
- İpçioğlu, İ. ve Taşer, A. (2009). İşletme bölümünde verilen eğitimin girişimci aday öğrencileri üzerindeki etkileri. *Süleyman Demirel Üniversitesi sosyal bilimler enstitüsü dergisi*, 2(10),13-25.
- Kaygın, E. ve Karadal, H. (2013). Kadın girişimciliği. H. Karadal (Ed.), *Girişimcilik* (ss.245-258). İstanbul: Beta Yayıncılık.
- Karasar, N. (2009). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Karadeniz, E. (2010). Entrepreneurship in Turkey 2010 Global Entrepreneurship Monitor (GEM) www.gemconsortium.org/docs/download/2297 Erişim Tarihi:13.06.2014.
- Kaya, N. (2001). *İşletmelerde girişimcilik özelliği yüksek çalışanların güdülenmesi*. 9 Ulusal yönetim ve organizasyon kongresi bildiriler kitabı (s.541-551), İstanbul.

- Kılıç, R. Keklik, B. ve Çalış, N. (2012). Üniversite öğrencilerinin girişimcilik eğilimleri üzerine bir araştırma: Bandırma İktisadi ve İdari Bilimler fakültesi işletme bölümü örneği. *Süleyman Demirel Üniversitesi İİBF dergisi*, 17(2), 423-435.
- Korkmaz, O (2012). Üniversite öğrencilerinin girişimcilik özelliklerini belirlemeye yönelik bir araştırma Bülent Ecevit Üniversitesi Örneği. *Afyon Kocatepe Üniversitesi, İİBF dergisi*, 14(2), 209-226.
- Korkmaz, S. (2000). Girişimcilik ve üniversite öğrencilerinin girişimcilik özelliklerinin belirlenmesine yönelik bir araştırma. *Hacettepe Üniversitesi İİBF dergisi*, 18(1), 163-180.
- Mungan, S. (2013). *Kadın girişimcilik değerleri ile kadın girişimcilik algısı arasındaki ilişkide girişimcilik eğitimlerinin rolü*, Yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Müftüoğlu, T. (1991). *Türkiye’de küçük ve orta ölçekli işletmeler; sorunlar ve öneriler*. Ankara: Sevinç Yayınevi.
- Müftüoğlu, T ve Durukan, T. (2004). *Girişimcilik ve kobiler*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Özkan, Ş. Gündoğdu, F. Emsen, S. ve Aksu, H. (2003). Türkiye’de girişimcilik ve belirleyicileri: Marmara ve Doğu Anadolu Bölgesi üzerinde bir uygulama. *Ankara Üniversitesi siyasal bilgiler fakültesi dergisi*, 58(4), 146-172.
- Özdevecioğlu, M. (2013). Ekonomik gelişme ve girişimcilik. H. Karadal. (Ed.), *Girişimcilik* (ss.1-14). İstanbul: Beta Basım.
- Patır, S. ve Karahan M. (2010). Girişimcilik eğitimi ve üniversite öğrencilerinin girişimcilik, profillerinin belirlenmesine yönelik bir alan araştırması. *İşletme ve ekonomi araştırmaları dergisi*, 1(2), 27-44.
- Raposo, M. ve Paço, D. A. (2011). Entrepreneurship Education: Relationship between education and entrepreneurial activity. *Psicothema*, 23(3), 453-457.
- Tulunay, L. (2010). *Girişimciliği etkileyen faktörler ve girişimci profili: İstanbul, Kayseri ve Van örnekleri*. Yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Top, S. (2006). *Girişimcilik keşif süreci*. İstanbul: Beta Yayınları.
- Tağraf, H. ve Halis, M. (2008). Üniversitelerdeki girişimcilik eğitiminin girişimsel öz yeterlilik.
- algısı üzerindeki etkisi: Bir araştırma. *Girişimcilik ve kalkınma dergisi*, 3(2), 91–111.
- Tekin, M. (2005). *Hayallerin gerçeğe dönüşümü: Girişimcilik* (4.Baskı). Konya: Günay Ofset.

Uluköy, M. Demireli, C. ve Kahya. V. (2013). Kosgeb girişimcilik kurslarına katılan katılımcıların girişimcilik profiline yönelik bir alan araştırması. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 8(2), 79-96.

Yıldırım, H. (2008). *Girişimcilik Ateşi ve İş Melekleri Temel Kavramlar ve Ateşte Çiçek Açtıran İş Melekleri*. İstanbul: Değişim Yayınları.